

Η εισήγηση του Μητροπολίτη Ναυπάκτου στην Ιεραρχία 2025

[Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου](#)

Ο Σε-βα-σμι-ώ-τα-τος Μη-τρο-πο-λί-της Ναυ-πά-κτου και Α-γί-ου Βλα-σί-ου κ. Ιε-ρό-θεος ανέγνωσε εισήγηση με θέ-μα: «Οι ρα-σο-φό-ροι Μο-να-χοί στην πα-ρά-δο-ση και τη ζω-ή της Εκ-κλη-σί-ας» την Τρίτη 7 Οκτωβρίου 2025, πρώτη ημέρα των τακτικών εργασιών της Ιεράς Συνόδου της Ιεραρχίας της [Εκκλησίας της Ελλάδος](#).

Ο Σεβασμιώτατος διάρθρωσε την εισήγησή του σε τέσσερις ενότητες.

Πρώτον, ανέφερε ότι υ-πάρ-χουν δι-α-βαθ-μί-σεις και στά-δι-α-βαθ-μοί προ-ό-δου των μο-να-χών. Ό-πως η χρι-στι-α-νι-κή ζω-ή και η ι-ε-ρω-σύ-νη έ-χει βαθ-μούς, αυ-τό γί-νε-ται και στην μο-να-χι-κή ζω-ή, ή-τοι οι ρα-σο-φό-ροι, οι μι-κρό-σχη-μοι και οι με-γα-λό-σχη-μοι.

Δεύ-τε-ρον, ε-πι-κέν-τρω-σε την προ-σο-χή στην πα-ρά-δο-ση της Εκ-κλη-σί-ας γι-α τους ρα-σο-φό-ρους μο-να-χούς που εί-ναι γνω-στοί α-πό τον 8ο και 9ο αι-ώ-να, ως

ει-σα-γω-γι-κοί μο-να-χοί, μο-να-χοί στον πρώ-το βαθ-μό της μο-να-χι-κής ζω-ής, α-να-φέ-ρον-τας δι-ά-φο-ρα πα-τε-ρι-κά χω-ρί-α.

Τρί-τον, πα-ρου-σί-α-σε τις κα-τά και-ρούς α-πο-φά-σεις της Δι-αρ-κούς Ι-ε-ράς Συ-νό-δου γι-α τους ρα-σο-φό-ρους μο-να-χούς, ό-πως και τις εγ-κρί-σεις των Ε-σω-τε-ρι-κών Κα-νο-νι-σμών των Ι-ε-ρών Μο-νών.

Και τέ-ταρ-τον, α-να-φέρ-θη-κε στην νο-μο-λο-γί-α των Ελ-λη-νι-κών Δι-κα-στη-ρί-ων γι-α τους ρα-σο-φό-ρους μο-να-χούς, ό-τι εί-ναι βαθ-μός μο-να-χι-κής ζω-ής.

Ο Σεβασμιώτατος Ναυ-πά-κτου και Α-γί-ου Βλα-σί-ου κ. Ιε-ρόθεος κα-τέ-λη-ξε ό-τι κα-τά την συ-νε-χή εκ-κλη-σι-α-στι-κή και πα-τε-ρι-κή πα-ρά-δο-ση οι ρα-σο-φό-ροι εί-ναι ει-σα-γω-γι-κοί μο-να-χοί και προ-ε-τοι-μά-ζον-ται γι-α την λή-ψη εν και-ρώ της δω-ρε-άς του Με-γά-λου και αγ-γε-λι-κού Σχή-μα-τος. Α-πό αυ-τό α-πορ-ρέ-ουν ό-λες οι άλ-λες συ-νέ-πει-ες.

Στην αυριανή συνεδρίαση της Τετάρτης 8 Οκτωβρίου 2025 θα γίνει συζήτηση επί της Εισηγήσεως αυτής.

Αναλυτικά η εισήγηση του Μητροπολίτου Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου κ. Ιεροθέου στην Ιεραρχία της Εκκλησίας της Ελλάδος:

Μακαριώτατε ἅγιε Πρόεδρε,
Σεβασμιώτατοι ἅγιοι Σύεδροι,

Θά ἤθελα νά εὐχαριστήσω τόν Μακαριώτατο Ἀρχιεπίσκοπο Ἀθηνῶν καί Πάσης Ἑλλάδος κ. Ἱερώνυμο καί τά Μέλη τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τῆς 168ης περιόδου, γιά τήν ἀνάθεση στήν «Συνοδική Ἐπιτροπή ἐπί τοῦ Μοναχικοῦ βίου» τῆς εἰσηγήσεως γιά τούς «ρασοφόρους μοναχοὺς στήν παράδοση καί τήν ζωή τῆς Ἐκκλησίας».

Χρησιμοποίησα τήν έκφραση «τήν ανάθεση στήν Συνοδική Ἐπιτροπή ἐπί τοῦ Μοναχικοῦ βίου», ἀποδίδοντας τήν ἀπόφαση. Θά ἀναφερθοῦν τά σχετικά μέ τό θέμα αὐτό γιατί ἔχουν ἕνα ἐνδιαφέρον. Κατά τήν Συνεδρίαση τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ μηνός Μαΐου συζητούσαμε γιά τήν κατάρτιση τῶν θεμάτων τῆς τακτικῆς Συνεδριάσεως τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος τοῦ Ὀκτωβρίου 2025 ἐτέθη τό θέμα ὅτι πρέπει νά δείξουμε ἰδιαίτερο ἐνδιαφέρον γιά τίς Συνεδριάσεις τῆς Ἱεραρχίας, ὥστε νά λαμβάνωνται ἀποφάσεις στήν Ἱεραρχία, καί ἔτσι ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος νά ἔχη ἀποφασιστικό λόγο στά μεγάλα θέματα καί ὅχι νά παραπέμπωνται στήν Διαρκῆ Ἱερά Σύνοδο.

Μέ τήν συζήτηση πού ἔγινε ἀποφασίσθηκε ἀφ' ἐνός μὲν τά θέματα πού ἔρχονται στήν Ἱεραρχία νά τά ἐπεξεργάζωνται οἱ Συνοδικές Ἐπιτροπές (12 μόνιμες, 15 εἰδικές), ἀφ' ἐτέρου δέ οἱ Εἰσηγήσεις πού θά γίνωνται στήν Ἱεραρχία νά καταλήγουν σέ συγκεκριμένη πρόταση, γιά τήν ὁποία θά γίνεται ψηφοφορία. Ἔτσι, ἡ Ἱεραρχία θά ἔχη ἀποφασιστικό ρόλο.

Μέσα στήν προοπτική αὐτή ἐτέθησαν τά δύο θέματα, ἥτοι «οἱ ρασοφόροι μοναχοί στήν παράδοση καί τήν ζωή τῆς Ἐκκλησίας», πού τό εἶχε ἐτοιμάσει σέ ἐπανειλημμένες Συνεδριάσεις ἡ καθ' ὕλην ἀρμόδια «Συνοδική Ἐπιτροπή ἐπί τοῦ Μοναχικοῦ βίου» καί ἐκκρεμεῖ γιά χρόνια ἡ ἔγκριση πολλῶν Ἑσωτερικῶν Κανονισμῶν καί τό θέμα γιά τήν «Τεχνητή εὐφυΐα – Ἡ Ἐκκλησία μπροστά στήν ἀναδυόμενη νέα ἀνθρωπολογία», τό ὁποῖο θά ἐτοιμάσῃ ἡ καθ' ὕλην ἀρμόδια Ἐπιτροπή Βιοηθικῆς.

Ἔτσι, προῆλθαν τά δύο θέματα πού θά συζητηθοῦν στήν φετινὴ Ἱεραρχία καί μακάρι αὐτό νά συνεχισθῇ καί στίς ἐπόμενες Συνεδριάσεις τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὥστε οἱ εἰσηγητές νά μὴν ἀναλύουν δικές τους ἀπόψεις, ἀλλὰ νά προσκομίζουν στήν Ἱεραρχία θέματα ἐπεξεργασμένα ἀπό τίς Συνοδικές Ἐπιτροπές στίς ὁποῖες συμμετέχουν Ἱεράρχες, Καθηγητές Πανεπιστημίου καί ἄλλοι γνῶστες τῶν ἐπὶ μέρους θεμάτων.

Ὑστερα ἀπὸ τά εἰσαγωγικά αὐτά ἔρχομαι στήν ἀνάπτυξη τοῦ θέματος, πού εἶναι ἀπόφαση τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Μοναχικοῦ βίου, καί ὡς συνέχεια τῶν Πανελληνίων μοναχικῶν Ἡμερίδων πού ἔγιναν τόν περασμένο Ἰούνιο, ὕστερα ἀπὸ ἀπόφαση τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου. Ἔτσι, γνωρίζουμε καί τίς ἀπόψεις τοῦ συνόλου τῶν μοναχῶν τῆς Ἐκκλησίας μας, ὅπως φαίνεται στήν σχετικὴ εἰσήγηση πού ἔγινε, καί τά πορίσματα τῶν Ἡμερίδων. Καί αὐτά θεωρῶ ὅτι εἶναι σημαντικὰ δεδομένα.

Σκοπὸς τῆς εἰσηγήσεως εἶναι, ὅπως φαίνεται ἀπὸ τὸν τίτλο τοῦ θέματος, νά

παρουσιασθῇ τό ποιά εἶναι ἡ θέση τῶν ρασοφόρων μοναχῶν στήν παράδοση καί τήν ζωή τῆς Ἐκκλησίας, χωρίς ἀτομικούς στοχασμούς, καί, φυσικά, αὐτή ἡ παράδοση καί ἡ ζωή τῆς Ἐκκλησίας καθορίζεται ἀπό τήν θεολογία της. Ἄλλωστε, ἡ θεολογία εἶναι ἡ φωνή τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπικουρικῶς δέ καί συνεκδοχικῶς θά παρατεθοῦν καί οἱ νομικές ἀπόψεις.

Πρίν ἀρχίσω τήν εἰσήγηση θεωρῶ ὅτι πρέπει νά τεθῇ ἰδιαίτερως τό ἐρώτημα πού εἶναι καί δίλημμα: Τί εἶναι τό πρωτεῦον; Ἡ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας γιά τόν μοναχισμό ἢ οἱ ἔστω ἀποφάσεις τῶν Δικαστηρίων γιά τά περιουσιακά στοιχεῖα τῶν μοναχῶν; Καί διαφορετικά: Τί εἶναι τό πρωτεῦον, ἡ ἀπόφαση ἐνός ἀνθρώπου νά ἀφιερωθῇ στόν Θεό καί νά γίνῃ μοναχός ἢ ἡ παρουσία του; Ἄν ἰσχύῃ τό δεύτερο τότε αὐτό εἶναι ἐκκοσμίκευση τοῦ ὀρθοδόξου μοναχισμοῦ.

Ὅμως, τό σπουδαῖο εἶναι ἡ διδασκαλία τῆς Ἐκκλησίας γιά τόν μοναχισμό καί ἡ ἀφιέρωση κάποιου στόν Θεό, καί αὐτήν τήν ἀφιέρωση ὁ Ἡγούμενος καί ἡ Ἡγουμένη πρέπει νά ἀναπτύξουν, τά δέ περιουσιακά του στοιχεῖα εἶναι τό ἔλασσον ἢ τό μηδαμινό. Ἡ διαφορετική ἀντιμετώπιση εἶναι ἀλλοίωση τοῦ μοναχισμοῦ. Καί ἐν πάσῃ περιπτώσει τά Δικαστήρια θά πρέπει νά ἔχουν ὡς βάση τίς ἀποφάσεις τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας γιά τά κανονικά καί ἐκκλησιαστικά ζητήματα. Στήν Εἰσήγηση θά ἀναφερθῇ καί ἡ σχετική νομολογία τῶν Δικαστηρίων, ἀπλῶς ὑποστηρικτικά στήν ὑπερχιλιετῇ παράδοση τῆς Ἐκκλησίας.

1. Διαβαθμίσεις καί στάδια-βαθμοί προόδου τῶν μοναχῶν

Σέ ὅλα τά θέματα τοῦ ἀνθρωπίνου βίου ὑπάρχουν διαβαθμίσεις καί στάδια-βαθμοί, ὅπως τό βλέπουμε καί στήν ἀνθρώπινη γνώση καί σπουδή. Ὅλοι περνοῦν ἀπό τό Νηπιαγωγεῖο, τήν Στοιχειώδη, τήν Μέση καί τήν Ἀνώτατη Ἐκπαίδευση μέ τίς ἐπί μέρους διαβαθμίσεις, μέ ἐξετάσεις, βαθμούς, ἀπολυτήρια. Καί σέ ὅλες τίς διαβαθμίσεις οἱ διερχόμενοι ἀπό αὐτές λέγονται μαθητές, σπουδαστές, φοιτητές, προπτυχιακοί, μεταπτυχιακοί, ἐρευνητές, διδακτορικοί κλπ.

Ἡ διαβάθμιση αὐτή παρατηρεῖται καί στήν χριστιανική ζωή, ὅπως προβλέπεται ἀπό τούς ἱερούς Κανόνες καί τήν ὅλη παράδοση τῆς Ἐκκλησίας, ἥτοι εἶναι οἱ κατηχούμενοι, οἱ φωτιζόμενοι, οἱ πιστοί. Αὐτό φαίνεται εὐδιάκριτα στό ἔργο τοῦ ἁγίου Κυρίλλου Ἱεροσολύμων μέ τίτλο «Κατηχήσεις», καί φυσικά στήν λειτουργική παράδοση τῆς Ἐκκλησίας μέχρι σήμερα. Εἶναι χαρακτηριστικός ὁ Ζ΄ Κανόνας τῆς Β΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου πού ἀναφέρεται στόν τρόπο μέ τόν ὁποῖο δεχόμαστε στήν Ἐκκλησία τούς εἰδωλολάτρες: «Καί τήν πρώτην ἡμέραν ποιοῦμεν αὐτούς Χριστιανούς, τήν δέ δευτέραν κατηχουμένους• εἴτα τῇ τρίτῃ ἐξομολογοῦμεν αὐτούς, μετά τοῦ ἐμφυσᾶν τρίτον εἰς τό πρόσωπον, καί εἰς τά ὦτα καί οὕτω κατηχοῦμεν αὐτούς χρονίζειν εἰς τήν Ἐκκλησίαν, καί ἀκροᾶσθαι τῶν γραφῶν, καί

τότε αυτούς βαπτίζειν». Τό σημαντικό είναι ότι τήν πρώτη ημέρα πού ἐγγράφονται, γιά νά ἀρχίση ἡ κατήχηση, λέγονται Χριστιανοί, οἱ ὁποῖοι θά ὁλοκληρωθοῦν διαδοχικά μέχρι τό βάπτισμα.

Ἀκόμη, αὐτό φαίνεται ἔκδηλα στούς Κανόνες τοῦ Μεγάλου Βασιλείου, πού ἀναφέρονται στίς πτώσεις τῶν πιστῶν Χριστιανῶν, καί ἀνάλογα μέ τήν μετάνοια διακρίνονται σέ στάδια μετανοούντων, ἥτοι «προσκλαίοντες», «ἀκροώμενοι», «ὑποπίπτοντες», «συνιστάμενοι», «κοινωνοῦντες». Ἡ ἴδια διαβάθμιση παρατηρεῖται στήν Ἱερωσύνη, ἀφοῦ πρῶτα γίνεται ἡ χειροτονία τοῦ Διακόνου, μετά ἡ χειροτονία τοῦ Πρεσβυτέρου καί ἀκολουθῶς ἡ χειροτονία σέ Ἐπίσκοπο καί Μητροπολίτη. Παρά τό ὅτι ὁ Διάκονος δέν εἶναι Ἱερέυς καί δέν τελεῖ τά ἱερά Μυστήρια, ἀπλῶς βοηθᾷ τόν Ἱερέα καί τόν Ἐπίσκοπο, ἐν τούτοις εἶναι καί λέγεται Κληρικός, ὄχι κατώτερος Κληρικός, ἀλλά ἀνήκει στόν λεγόμενο ἀνώτερο Κλῆρο, ἐνῶ κατώτεροι Κληρικοί εἶναι οἱ ἀναγνώστες, οἱ ψάλτες, οἱ θυρωροί κ.ἄ.

Αὐτό ἰσχύει καί γιά τούς μοναχοῦς, πού εἶναι οἱ δόκιμοι, γιά νά ἐπιλέξουν ἢ ὄχι τήν μοναχική ζωή, οἱ ρασοφόροι μοναχοί, οἱ μικρόσχημοι μοναχοί, ἔστω καί ἂν ἡ εἰσαγωγή τους ἔγινε μεταγενέστερα, καί οἱ μεγαλόσχημοι μοναχοί. Δέν πρόκειται γιά τρεῖς τυπικές διαβαθμίσεις, ἀλλά γιά οὐσιαστικές πνευματικές ἀναβάσεις. Οἱ βαθμοί στήν μοναχική ζωή συνδέονται μέ τήν πνευματική πρόοδο τῶν μοναχῶν, ὡς πρός τήν ἀφιέρωση, τήν ἀγάπη στόν Θεό καί τούς ἀνθρώπους, τήν μεταμόρφωση τῶν δυνάμεων τῆς ψυχῆς, ὥστε ἀπό τό παρά φύσιν νά πορευθοῦν στό κατά φύσιν καί ὑπέρ φύσιν. Πρόκειται γιά μιά πορεία γιά τήν μετατροπή τοῦ γνωμικοῦ θελήματος σέ φυσικό θέλημα, ὅπως ἦταν πρό τῆς πτώσεως τῶν Πρωτοπλάστων.

Ἡ διαχρονική πείρα τῶν πεπειραμένων περί τά θεῖα Πατέρων, πού ἀσχολοῦνται μέ τήν καθοδήγηση τῶν μοναχῶν, γνωρίζουν πολύ καλά ὅτι δέν εἶναι δυνατόν κάποιος νέος στήν ἡλικία δόκιμος νά γίνη κατ' εὐθείαν μεγαλόσχημος μοναχός, ὅταν δέν ἔχη ἀκόμη θεραπευθῇ ὁ ἐσωτερικός του κόσμος καί ἐξάπτονται ὅλα τά πάθη. Δηλαδή, δέν εἶναι δυνατόν ἕνας μαθητής τοῦ Δημοτικοῦ Σχολείου νά ἐνταχθῇ κατ' εὐθείαν στούς φοιτητές τοῦ Πανεπιστημίου, μάλιστα σέ νέα ἡλικία, παρακάμπτοντας τά ἐνδιάμεσα στάδια ἡλικίας, γνώσεως καί παιδείας.

Αὐτή ἡ πρακτική διασώζεται σέ ὅλα τά Μοναστήρια, ὄχι μόνον τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἀλλά καί τῆς Πατριαρχικῆς Μονῆς τῆς Πάτμου, πού ὅλοι εἶναι ρασοφόροι μοναχοί, σπάνια μεγαλόσχημοι, καί τῶν Ἱερῶν Μονῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Στήν πρόσφατη Πανελλήνια Ἡμερίδα πού διοργανώθηκε ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ὁ Εἰσηγητής Ἠγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἁγίου Σεραφεῖμ Δομβοῦς, Ἀρχιμ. Νεκτάριος Τσεκούρας, ἱατρός καί θεολόγος, καί μάλιστα

διδάκτωρ Θεολογίας μέ επιτυχημένη διατριβή μέ τίτλο «Ποιμαντική αντιμετώπιση τῶν ἁμαρτανόντων στους ἱερούς Κανόνες», ἀναφέρεται στήν θεραπευτική πορεία πού ἀκολουθεῖ κάποιος ἢ κάποια πού θέλει νά ἐνταχθῇ στήν μοναχική ζωή. Ἀφοῦ ἡ Ἐκκλησία εἶναι Θεραπευτήριο-Νοσοκομεῖο σημαίνει ὅτι ὑφίστανται διαβαθμίσεις θεραπείας καί διακρίσεως μεταξύ ἀσθενῶν διαφόρων παθήσεων καί βαθμῶν, νοσηλευτῶν, ἱατρῶν, διοικητικοῦ προσωπικοῦ. Γράφει:

«Ὅπως κάθε τρόπος ζωῆς, κάθε μέθοδος θεραπείας, καθώς καί ἡ εἰλικρινής μετάνοια ἔχουν στάδια, βαθμίδες καί σταθμούς, ἔτσι καί ὁ Μοναχισμός.

»Οἱ βαθμίδες καί τά στάδιά του, ἐπιφέρουν στόν ἄνθρωπο πού θέλει νά γίνῃ Μοναχός κάποιες ὁρατές ἐξωτερικές ἀλλαγές. Γιά νά ἔχουν ὅμως οὐσιαστικό νόημα θά πρέπει νά συνοδεύονται ἀπό ἐσωτερική πρόοδο στήν πνευματική πορεία του, στήν πορεία τῆς καθάρσεως, τοῦ φωτισμοῦ καί τῆς κατά Χάριν θεώσεως.

Διακρίνονται συνήθως σέ ἓνα **προστάδιο προετοιμασίας**, στό στάδιο τοῦ **Δοκίμου**, στό στάδιο τοῦ **Ρασοφόρου Μοναχοῦ** καί στό στάδιο τοῦ **Μεγάλου καί Ἀγγελικοῦ Σχήματος**».

2. Οἱ ρασοφόροι μοναχοί στήν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας

Ἡ μακραίωνη ἐκκλησιαστική παράδοση γιά τούς ρασοφόρους μοναχοὺς εἶναι γνωστή καί ὅσοι ἰσχυρίζονται ὅτι οἱ ρασοφόροι εἶναι δόκιμοι καί ὄχι μοναχοί, ἀπλῶς τήν ἐρμηνεύουν διαφορετικά. Καί αὐτοί οἱ ἴδιοι δέν παραθεωροῦν ὅτι ἤδη ἀπό τόν ἅγιο Θεόδωρο Στουδίτη (8ος – 9ος αἰώνας) γίνεται μνεία τοῦ μικροῦ καί μεγάλου σχήματος, ἀλλά καί ἀπό τόν Εὐστάθιο Θεσσαλονίκης, τόν 12ο αἰώνα, γίνεται διάκριση σέ εἰσαγωγικούς ἢ ἀρχάριους Μοναχοὺς, σέ Μικρόσχημους, σέ Μανδυῶτες καί σέ Μεγαλόσχημους. Δηλαδή, αὐτή ἡ διάκριση σέ βαθμούς τῆς μοναχικῆς ζωῆς δέν εἶναι νεωτέρα, ἀλλά καί παλαιότερα τοῦ 8ου αἰῶνος, ἀπλῶς τόν 8ο αἰώνα ἐπισημαίνεται καί καταγράφεται ἀπό διάφορες ἀφορμές. Πρόκειται, δηλαδή, γιά μιά μακροχρόνια παράδοση τουλάχιστον πάνω ἀπό χίλια χρόνια, ἡ ὁποία οὔτε μπορεῖ νά παραθεωρηθῇ οὔτε νά διαγραφῇ.

Βεβαίως, νά σημειωθῇ ὅτι, ἐπειδή γίνεται σύγχυση στό θέμα τοῦ ὅρου «ρασοφόροι», πρέπει νά ὑπογραμμισθῇ ὅτι ὑφίσταται μεγάλη διαφορά. Ἄλλο εἶναι νά φορᾷ κανεῖς τό ράσο μέ εὐλογία τοῦ Ἀρχιερέως (ψάλτες, ἀναγνῶστες, νεωκόροι, μαθητές τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Σχολῶν), ἄλλο εἶναι νά φορᾷ τό ράσο ἓνας δόκιμος μοναχός πρίν τήν ρασοφορία, μέ εὐλογία, ἄλλο εἶναι νά γίνεται ρασοφορία σέ κάποιον ἀπλῶς ἐγγεγραμμένο σέ Ἱερά Μονή, γιά νά ὑπηρετήσῃ ὡς Ἱερομόναχος στίς ποιμαντικές ἀνάγκες τῶν Ἱερῶν Μητροπόλεων καί ἄλλο εἶναι οἱ ρασοφόροι μοναχοί στίς Ἱερές Μονές, πού γίνονται ὕστερα ἀπό ἀπάρνηση τῶν

κοσμικῶν πραγμάτων, ἔνταξη στήν Ἱερά Μονή, τριετῆ, συνήθως, δοκιμασία, κουρά, ὅπως θά δοῦμε στήν συνέχεια, καί παραμονή στήν Ἱερά Μονή ἀναμένοντας, μετά ἀπό κατάλληλη προετοιμασία, τό σχῆμα τοῦ Μεγαλοσχήμου μοναχοῦ. Δηλαδή, ἄλλο εἶναι νά λέγεται κανεῖς ρασοφόρος, καί ἄλλο νά λέγεται ρασοφόρος μοναχός, ἀφοῦ ἡ λέξη ρασοφόρος προσδιορίζεται ἀπό τό μοναχός, ὅπως εὐφυῶς διευκρινίζει ἡ κ. Εἰρήνη Χριστινάκη, Καθηγήτρια τοῦ Κονονικοῦ Δικαίου τοῦ Τμήματος Κοινωνικῆς Θεολογίας καί Θρησκευολογίας τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Στήν τελευταία περίπτωση, δηλαδή σέ ρασοφόρους μοναχοὺς στίς Ἱερές Μονές γίνεται σταυροειδῆς κουρά ὕστερα ἀπό ἀπόφαση τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου, ἔγκριση τοῦ Μητροπολίτη καί τέλεση τῆς κουρᾶς ἀπό τόν Μητροπολίτη μέ ἐπίσημο τρόπο, ἐνώπιον ὅλης τῆς Ἀδελφότητος, πού θεωρεῖται ὡς εἰσαγωγή στόν μοναχικό βίο καί ὡς ἀρχάριος μοναχός, χωρίς νά δίδη τίς ὑποσχέσεις τοῦ μεγαλοσχήμου μοναχοῦ πού προϋποθέτει μεγαλύτερη πνευματική πρόοδο στήν μοναστική ζωή.

Γιά νά ὑποστηριχθῇ αὕτη ἡ πολυχρόνια ἐκκλησιαστική παράδοση, θά παρατεθοῦν μερικά παραδείγματα.

Πρῶτον. Ἡ ἐκκλησιαστική παράδοση ὅτι οἱ ρασοφόροι μοναχοί εἶναι καί θεωροῦνται εἰσαγωγικοί καί ἀρχάριοι μοναχοί, φαίνεται ἀπό τά διά μέσου τῶν αἰώνων Εὐχολόγια, τά ὁποῖα συμπεριλαμβάνονται ἀπό τοὺς Aleksej Dmitrievskij καί Goar, στά ὁποῖα γίνεται λόγος γιά **«ἀκολουθία τοῦ Θεοῦ καί ἀγγελικοῦ σχήματος εἰς ἀρχάριον μοναχόν ρασοφόρον»** σέ **«ἀπαρχή τοῦ ἁγίου σχήματος»**.

Στόν δεύτερο τόμο τοῦ τρίτομου ἔργου τοῦ Dmitrievskij μέ τίτλο «Περιγραφή λειτουργικῶν χειρογράφων – Εὐχολόγια», δημοσιεύονται χειρόγραφοι κώδικες τοῦ 15ου καί 16ου αἰῶνος ἀπό τά Ἱεροσόλυμα, τήν Ἱερά Μονή τοῦ Σινᾶ, τήν Μεγίστη Λαύρα τοῦ Ἁγίου Ὁρους καί ἄλλων Μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους, στά ὁποῖα σαφέστατα γίνεται λόγος γιά τόν ρασοφόρον, γιά τόν ὁποῖον ἔγινε ἀκολουθία εἰς ἀρχάριον μοναχόν. Μερικές φράσεις εἶναι ἐκφραστικές: **«δεξάμενον τήν ἀπαρχήν τοῦ ἁγίου σχήματος»**, **«ἐναρξάμενος ἔργου ἀγαθοῦ»**, **«Σχηματολόγιον σύν Θεῷ ἁγίῳ, ἔχων ἀκολουθίαν ρασοφόρου, μικροσχήμου καί μεγαλοσχήμου»**, **«Ἀρχή σύν Θεῷ ἀκολουθίας εἰς τό κουρεῦσαι λαϊκόν, τοῦ ποιῆσαι ρασοφόρον μοναχόν»**, **«ἀκολουθία τοῦ Θεοῦ καί ἀγγελικοῦ σχήματος εἰς ἀρχάριον μοναχόν ρασοφόρον»**.

Στό δέ Εὐχολόγιον τοῦ Goar, στήν ἐνότητα «εἰς ἀρχάριον», δημοσιεύεται καί ἡ «**Ἀκολουθία τῶν προσχημάτων ἀρχαρίου**», στήν ὁποία σαφῶς οἱ εὐχές κάνουν λόγο γιά «παρθενία καί σωφροσύνη ἕως ἐσχάτης ἀναπνοῆς», γιά «συνθήκη» μέ τόν Χριστό καί «ὁμολογία».

Νά θυμηθοῦμε τίς δύο εὐχές πού διαβάζονται σέ ρασοφοροῦντα μοναχόν, ὕστερα ἀπό ἀπόφαση τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου καί ἔγκριση τοῦ Μητροπολίτου.

Εὐχή Α΄: «Εὐχαριστοῦμέν σοι, Κύριε ὁ Θεός ἡμῶν, ὁ κατά τό πολύ ἔλεός σου ῥυσάμενος τόν δοῦλόν σου (τόν δε) **ἐκ τῆς ματαίας τοῦ κόσμου ζωῆς**, καί καλέσας αὐτόν εἰς τό **σεμνόν τοῦτο ἐπάγγελμα**. **Ἀξίωσον οὖν αὐτόν ζῆσαι ἀξίως ἐν τῇ Ἀγγελικῇ ταύτῃ πολιτείᾳ**· καί φύλαξον αὐτόν ἐκ τῶν παγίδων τοῦ Διαβόλου, καί **καθαράν αὐτοῦ τήν ψυχήν καί τό σῶμα διατήρησον ἕως θανάτου**, καί **ναόν ἅγιόν** σου γενέσθαι καταξίωσον· συνέτισον αὐτόν μνημονεύειν σου διαπαντός, καί τήν τῶν σῶν προσταγμάτων ταπείνωσιν, καί ἀγάπην, καί πρᾶότητα δώρησαι αὐτῷ· πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καί ἀειπαρθένου Μαρίας, καί πάντων σου τῶν Ἀγίων. Ἀμήν».

Εὐχή Β΄: «**Εἰς τόν ζυγόν σου, Δέσποτα, τόν σωτήριον, πρόσδεξαι τόν δοῦλόν σου** (τόν δεῖνα), **καί καταξίωσον αὐτόν ἐν τῇ ποιίμνῃ συνταγῇναι τῶν ἐκλεκτῶν σου**· ἔνδυσον αὐτόν ἀγιασμοῦ στολήν· σωφροσύνη περίζωσον τήν ὀσφύν αὐτοῦ· πάσης αὐτόν ἐγκρατείας ἀνάδειξον ἀγωνιστήν· ἐν αὐτῷ καί ἐν ἡμῖν τήν **τῶν πνευματικῶν σου χαρισμάτων τελείαν δωρεάν ἐναπομένειν ἀξίωσον**· πρεσβείαις τῆς ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, καί ἀειπαρθένου Μαρίας, καί πάντων σου τῶν Ἀγίων. Ἀμήν».

Ποιός λογικός ἄνθρωπος, μάλιστα Κληρικός, μπορεῖ νά ὑποστηρίξη ὅτι, ὅταν διαβάζουμε μιά εὐχή σέ χειροτονία Διακόνου, ἐννοοῦμε ὅτι γίνεται Πρεσβύτερος ἢ ὅταν διαβάζουμε τήν εὐχή σέ χειροτονία Πρεσβυτέρου, ἐννοοῦμε ὅτι γίνεται Ἐπίσκοπος; Ἡ θεολογική ἀνάλυση τῶν εὐχῶν, πού διαβάζονται σέ κάθε μυστηριακή τελετή, δείχνει ὅτι οἱ εὐχές πού διαβάζονται σέ κάθε ἱερά ἀκολουθία καί ἱερό Μυστήριον προσδιορίζουν ἀπόλυτα τόν σκοπό τοῦ Μυστηρίου καί τό ἔργο τό ὁποῖο πρόκειται νά ἀναλάβῃ ὁ δεχόμενος τήν συγκεκριμένη εὐχή.

Ἡ ἄποψη δέ ὅτι οἱ εὐχές σέ ρασοφοροῦντα μοναχό ἀναφέρονται στό μέλλον πού θά γίνη μεγαλόσχημος, στερεῖται σοβαρότητος, ἀλλά καί φιλολογικῆς γνώσεως.

Δεύτερον. Ἡ μακροχρόνια παράδοση τοῦ ρασοφόρου μοναχοῦ ὡς ἀρχαρίου ἢ εἰσοδικοῦ μοναχοῦ καταγράφηκε σέ διάφορα πατερικά κείμενα.

Νά θυμίσουμε τόν Θεόδωρο Βαλσαμῶνα, Ἀρχιεπίσκοπο Ἀντιοχείας, τόν 12ο αἰῶνα, πού ἀναφέρεται στό θέμα τῆς ρασοφορίας, ἐρμηνεύοντας τόν Ε΄ Κανόνα τῆς

Πρωτοδευτέρας Συνόδου καταγράφει τίς απόψεις πού επικρατοῦσαν στήν ἐποχή του γιά τούς ρασοφοροῦντας μοναχούς, ἀφοῦ ὑπῆρχαν **«οἱ ρασοφορήσαντες μετά τρισαγίου»** καί οἱ **«χωρίς τούτου»**, ἐννοεῖται τρισαγίου, καί λαμβάνει θέση, μέ τό νά παραθέτη τήν ἄποψη τῶν «πλειόνων καί εὐλαβεστέρων» (κρατοῦσα ἄποψη) ὅτι **«οὐ δοκεῖ τό ἔχειν ἐπ' ἀδείας τόν εἰσελθόντα εἰς μοναστήριον, καί ὡς ἂν ἔχη τό πρᾶγμα, μελανειμονήσαντα, καί κατά μοναχούς διατρίβοντα, μετασχηματισθῆναι εἰς λαϊκούς** ἐξῆν γάρ φασιν, αὐτῷ μετά λαϊκῶν ἐσθήτων δοκιμασθῆναι κατά τόν τῆς τριετίας καιρόν. **Ἐπεὶ δέ μοναχικά ἐνεδύσατο, ἀναγκασθήσεται περατῶσαι τήν οἰκείαν πρόθεσιν• εἰ δέ πρός τοῦτο ἀποδυσπετήσῃ, τιμωρηθήσεται»**.

Ἀνάλυση αὐτῆς τῆς σαφοῦς θέσεώς του κάνει σέ ἀπάντησή του στόν «ὀσιώτατον καθηγητήν τῶν κατά τόν Παπίκιον μοναστηρίων, μοναχόν κυρόν Θεοδόσιον χάριν τῶν ρασοφόρων». Παραθέτω σέ μετάφραση τό τελικό συμπέρασμα:

«Τελικά γι' αὐτούς τούς λόγους νομίζω ὅτι **θεσπίσθηκε ἡ κουρά τῶν ἀδοκίμαστων καί ἀγνώστων, καί γιά νά μήν ἐμπαίξουν τό μοναχικό ἅγιο σχῆμα σάν τούς θεατρίνους καί γιά νά μήν ἐπιστρέψουν στόν ἴδιο ἐμετό, ὅπως κάνουν οἱ σκύλοι. Ὁ ρασοφόρος** λοιπόν πού παρακαλεῖται ἀπό τόν δικό του καθηγητή νά τελειωθῇ μέ τήν κουρά καί παίρνοντας τήν χάρη τῆς δωρεᾶς, μᾶλλον δικαιολογούμενος καί ἔχοντας τό δικαίωμα, **κακῶς ἀλλάζει γνώμη καί ἐπιστρέφει στήν προηγούμενη κοσμική ζωή**, διότι μοιάζει μέ αὐτόν πού ἔχει πέσει στή θάλασσα καί καθῶς προσπαθεῖ νά βρῇ τήν σωτηρία του περιφρονεῖ τό δεξι χέρι πού τόν τραβᾷ γιά νά τόν σώσῃ, μοιάζει μέ ἐκεῖνον πού ζητάει νά ἀπαλειφθοῦν τά χρέη καί καταστρέφει τήν ἀθώωση τοῦ δανειστῆ του. Μοιάζει μέ αὐτόν ὁ ὁποῖος ἔχει σπεῖρει στή γῆ καί δέν δέχεται τό στάχυ ἢ ἀλλιῶς μοιάζει μέ ἄνδρα ὁ ὁποῖος θέλει νά περάσῃ ἀπό τή φωτιά μέ μαστίγιο, ἐπειδὴ τό ξύλο τῆς τιμωρίας δέν ὑφίσταται κάκωση, μοιάζει μέ τόν ἄνδρα ὁ ὁποῖος ἐνῶ ἔχει δυνατά ὅπλα, δειλιάζει νά πολεμήσῃ καί τολμᾷ τήν μάχη χωρίς ὅπλοφορία, μέ ἄνδρα ὁ ὁποῖος παραβλέπει τά φῶτα τοῦ γίγαντα καί ἀντιμετωπίζει τήν τύφλωση μέ μικρό σπινθήρα, μέ ἄνδρα ὁ ὁποῖος θεωρεῖ ναυάγιο τή σωτηρία μέσα στό λιμάνι.

»Αὐτή τή γνώμη σχηματίσαμε καί τήν διατυπώσαμε, ἔτσι ἐξομαλύνθηκε ἡ ἀντίθετη ἐρμηνεία τῶν θείων κανόνων, ἔτσι ἡ σκληρή καί ἀδιόδευτη ὁδός ἔγινε εὐκολοπέραστη καί εὐθεῖα, ὅπως νομίζουμε. Ἐάν, λοιπόν, φανῇ ἀρεστή καί στήν δική σου ὀσιότητα, δόξα τῷ Θεῷ, εἰδεμή ἅς γίνῃ ὅπως σοῦ τό δηλώσαμε στό προοίμιο» .

Ὁ ἅγιος Εὐστάθιος Θεσσαλονίκης τόν 12ο αἰῶνα (1115-1195/6) στό ἔργο του «ἐπίσκεψις βίου μοναχικοῦ» σαφῶς διαιρεῖ τήν μοναχική ζωή στήν τῶν «εἰσαγωγικῶν», τῶν «μελαγχλαίνων» – μανδυωτῶν καί τῶν «μεγαλοσχημόνων».

Καί ὁ εἰσαγωγικός μοναχός μέ τήν ἀκολουθία τῆς ρασοφορίας μέ κουρά («τέθνηκας γάρ ἐν τῷ κείρεσθαι»), εἶναι «ἀποστολικός αὐτίκα δέ καί εὐαγγελικός μοναχός». Καί ὁ «εἰσαγωγικός μοναχός» καί μέ τήν «ἀπεριλάλητον κουράν», «αὐτίκα τῷ Θεῷ καθωσιώθη». Γράφει χαρακτηριστικά:

«Ἐπικείται οὖν καί σοί χρέος, **ὦ εἰσαγωγικέ μοναχέ** (ἀπό σοῦ γάρ τό γε νῦν ἄρχομαι), **γεγυμνῶσθαι**• τοῦτο γάρ ἐστι τό **χρῆναι τόν μοναχόν** ἑαυτόν καί μόνον ἔχειν. Γεγυμνῶσθαι δέ φημι οὐ τό περιστάλθαι μηδέν τι ἐς ἀναβολήν διατεθειμένον Βραχμᾶνος δίκην γυμνοσοφιστοῦ κατά τόν πεσόντα ἐκ κοιλίας ἄρτι πρώτως μητρικῆς (ὃ δὴ ποτε ἀγαθόν καί ἡμετέροις ἀγίοις πατράσι θαυμασίως ἐνέλαμψεν), **ἀλλά τό τοῖς ἀναγκαιοτάτοις ἀρκεῖσθαι καί μηδέν τι περικεῖσθαι**, λόγῳ δηλαδή περιττότητος• τό δέ οὕτω περιβεβληθῆναι γυμνώσεώς τινα λόγον ἔχον ἐκβάλλει πᾶσαν ἄλλην περίθεσιν διά τό αὐτάρκες καί φυλάττει ἐν σοί τήν εἰρημένην μόνωσιν τήν μοναχοῖς πρέπουσαν.

»Ἀναγκαιοτάτον ὁ ψωμός• εἰς ἴσον ἔρχεται καί ὁ μέτριος οἶνος, ὅμοιον καί τό σῶφρον ὄψον. Ταῦτα ἔχων, τρόπον μὲν τινα οὐκ ἀναστρέφη μοναχός ἐν κόσμῳ (ἔχεις γάρ τι ὁπωσοῦν συζυγοῦν), τρόπον δέ ἄλλον ἀληθῆς πέφνηας μοναχός. Ἀπέζευξας γάρ σεαυτοῦ τά περιττά καί ὅσα μή ἀναγκαῖον συνεζεῦχθαι τῷ ἐγκρατευτῶς ζῆν πραγματευομένῳ – οὐχ' ὑπερπαθῶς ὡς ὑπερβαίνειν καί τήν φυσικήν ἀπαίτησιν. Εἰ μὲν οὖν δύνασαι ζῆν οὕτω (πάντως δέ δύνασαι), καθά καί προεῖλου, **ζῆθι ἐν τῇ μονῇ τοῦ λοιποῦ μετά τήν εἰσδρομήν**• εἰ δέ καταγινώσκεις μή ἂν δυνήσεσθαι, ἀπόδραμε• εἰς τοῦτο γάρ καί χρόνος κεκανόνισται σοι σκέψεως, ἵνα ἢ θαρρῶν παραμείνης ἢ μή πεποιθῶς ἀπέλθης. Ἀλλά μήν καί **ἐσκέψω καί κατέθου ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ καί σὺ βήματος καί εὐλογήθης ἱερῶς καί τήν ἀποστολικήν ἐνεδύσω στολήν. Παράμενε τοίνυν ὡς ἀποστολικός, αὐτίκα δέ καί εὐαγγελικός, μοναχός**• παραμενεῖς δέ διχῶς **μήτε τῇ ψυχῇ ἔξω ῥεμβόμενος τῷ κρείττονι πάντως μέρει** τῆς κατά σέ διαρτίας μηδέ μήν τῷ σώματι καταχρώμενος εἰς αὐτεξούσιον. Ἄλλως γάρ διακονεῖν ἐπιτεταγμένος ἐξελεύσῃ καί αὐθις εἰσελεύσῃ μοναχός, ὁποῖος καί ἐξῆλθες, καθαρός καί σῶμα καί ψυχὴν.

»Ἡ οὐκ οἶδας, **ὦ εἰσαγωγικέ μοναχέ, ὅτι καί σὺ μετά τήν ἐπίσημον μὲν, λεπτήν δέ καί ἀπεριλάλητον κουράν αὐτίκα τῷ Θεῷ καθωσιώθης**; Διό καί προσφυῶς ψάλλοις ἂν τό• “Μηδέ δώσεις τόν ὀσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν”. Ἐδουλώθης ἤδη, οὐ πρός βίαν, **ἀλλά ἐκῶν**• προτέτακται ὁ **πάντιμος σταυρός**, ὃν προσκυνητῶς ἐπ' αὐτοῦ προσώπου ἐχάραξας• οὐκ ἀπελιμπάνοντο οὐδέ ἀπό σοῦ οἱ ἐν τῇ δουλώσει μάρτυρες, ὧν οὐκ ἔστι καθικέσθαι παραγραφὴν• **ἄγγελοι πρό χειρῶν, καί τό σόν φέρουσι δουλόσυνον ἔγγραφον**• μή γάρ νόμιζε μηδέ τά κατά δέ **εἰσαγωγικά θεῖα μυστήρια εἶναι Θεῷ καί τοῖς αὐτοῦ ἄγγελοις ἀνεπισκόπητα**.

Τί γοῦν οὐ προστέτηκας τῇ εὐηρεστημένῃ σοι δουλείᾳ καί προσμένεις τῷ δεσπότη μονάζων, ἀλλά ἀφηνιάζεις καί ὥς οἶον ἐκλαθόμενος δοῦλος εἶναι τολμᾷς ῥέμβεσθαι καί πλάζεσθαι; ἐκ πλούτου ἤκεις ἐπὶ τὴν μονήν; καί χαῖρε, ὅτι δεσπότην εὔρες ὑπέρπλουτον, ὃς ἐν τοῖς αὐτοῦ ἀποκαταστήσας καί σέ οὐκ εἰς τὸν πρῶην καταδέξεται πλοῦτον ἐπαναγαγεῖν σε τὸν περιπέζιον, ἀλλ' εἰς **βασιλέα προχειρίζεται σε**, καί οὐ τὸν ἀπλῶς, ἀλλὰ τὸν κατ' αὐτόν; ἀλλ' ἐκ πενήτων προσῆλθες; καί χαῖρε καί οὕτως• οὐ γάρ ἀφήσει πτωχόν σε εἶναι ὁ παμβασιλεύς, ἀλλὰ καί προσβιάσεται βασιλικῶς πλουτῆσαι, εἰ ποιεῖς μονήν παρ' αὐτῷ. Προσῆλθες ἄδοξος; καί δοξάσει σε. Ἄλλ' ἔνδοξος; καί ὑπερδοξάσει σε. **Μέγα καί τό σόν ἀξίωμα, ὧ εἰσαγωγικέ• ἤδη γάρ εἰς βασιλικὴν ἐνεγράφης ὑποταγῇ.** Καί τοίνυν **οὐαὶ τῷ ἐκεῖθεν ἀποσπασομένῳ καί ἀπάξοντί σε•** τίς δέ τοιοῦτος ἔσται, ὅτι μή μόνος ὁ τοῦ σκότους ἄρχων, ὁ σατανᾶς, εἰ μή ἐγκρατῶς τῷ θεῷ προστέτηκας;

»Ἵνα δέ γινῶς, ὥς **οὐκέτι ἔστι τοῦ κόσμου ἄνθρωπον** εἶναι οὐδέ τόν κατὰ σέ, πειράθητι ἀπεκδύσασθαι τό ἱερόν ἐν σοί ἄμφιον».

Ἐπομένως, γίνεται λόγος γιά τόν ρασοφόρο ὡς «εἰσαγωγικό μοναχό», «ὅτι καί σύ μετὰ τὴν ἐπίσημόν μου, λεπτήν δέ καί ἀπεριλάλητον κουράν αὐτίκα τῷ Θεῷ καθωσιώθης». Αὐτό σημαίνει ὅτι ἤδη ἀπό τόν 12ο αἰώνα θεωρεῖται ὅτι ὁ ρασοφόρος εἶναι εἰσαγωγικός μοναχός καί «ἀποστολικός καί εὐαγγελικός μοναχός» πού «καθωσιώθη» στόν Θεό.

Ὑπάρχουν καί ἄλλες μαρτυρίες, ἀλλά θά παρατεθῇ τό σχόλιο τοῦ ἁγίου Νικοδήμου τοῦ Ἀγιορείτου στό «Πηδάλιον», τό ὁποῖο Πηδάλιο ἐνεκρίθη ἀπό τὴν Ἱερά Σύνοδο τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου καί τόν Πατριάρχη Νεόφυτον Ζ', ὕστερα ἀπό εἰσήγηση «τοῦ σοφολογιωτάτου διδασκάλου καί Ἱεροκήρυκος κυροῦ Δωροθέου» Βουλυσμᾶ. Ὁ ἅγιος Νικόδημος ὁ Ἀγιορείτης, ἐρμηνεύοντας τόν μγ' (43) ἱερό Κανόνα τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καταγράφει τὴν ὅλη παράδοση τῆς Ἐκκλησίας:

«Ἀπόκαρσιν ἐδῶ ὁ κανὼν (ΜΓ', τῆς ΣΤ' Οἰκουμενικῆς) λέγει τό μέγα καί ἀγγελικόν σχῆμα, ἐπειδὴ κατὰ τόν Βαλσαμῶνα (Ἑρμ. τοῦ β' τῆς ἐν τῇ ἀγίᾳ Σοφίᾳ) κυρίως ἀπόκαρσις εἶναι ἡ τοῦ μεγάλου καί ἀγγελικοῦ σχήματος περιβολή. Πρέπει δέ νά ἡξεύρωμεν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς τό σχῆμα τῶν Μοναχῶν ἦτο ἓνα καί μόνον, τό μέγα δηλ. καθὼς ὁ ἅγιος Θεόδωρος ὁ Στουδίτης τό γράφει εἰς τὴν διαθήκην του. Δέν θέλεις δώσει τινός ἐκεῖνο, ὁποῦ λέγουσι μικρόν σχῆμα, ἔπειτα τό μέγα, διὰ τί τό σχῆμα ἓνα εἶναι, ὥσπερ καί τό βάπτισμα, καθὼς οἱ ἅγιοι Πατέρες τό ἐμεταχειρίσθησαν. Καί ὁ θεῖος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς εἰς μίαν ἐπιστολὴν πρὸς Παῦλον ἱερομόναχον λέγει, τοῦτο εἶναι τό μέγα καί μοναχικόν σχῆμα. Μικρόν δέ σχῆμα τῶν μοναχῶν οἱ Πατέρες δέν ἡξεύρουσιν, ἀλλὰ μερικοὶ ἀπὸ τούς μεταγενεστέρους ἐφάνηκαν μέν,

ὅτι τά ἐμοίρασαν εἰς δύο, μέ τό νά κάμνουσιν ὁμῶς τάς αὐτάς ἐρωταποκρίσεις καί ὑποσχέσεις τόσον εἰς τό μικρόν, ὅσον καί εἰς τό μέγα, πάλιν ἓνα σχῆμα τό ἀποκαθιστῶσι. Καί ὁ Θεσσαλονίκης Συμεών (Κεφ. κ΄.) λέγει, ὅτι καθὼς τό βάπτισμα εἶναι ἓν καί μόνον, ἔτσι καί τό σχῆμα τῶν Μοναχῶν. Τό γάρ μικρόν σχῆμα ἀρραβῶν καί προοίμιον εἶναι τοῦ μεγάλου σχήματος, καί ἐπεννοήθη ἀπό τινος ὑστερινοῦς Πατέρας διά τήν ἀσθένειαν (ἢ καί ἀμέλειαν) τῶν ἀνθρώπων. Καί τό Εὐχολόγιον δέ καί ὁ Βαλσαμών (Ἑρμην. τοῦ β΄ τῆς ἐν ἀγία Σοφίᾳ) τό μικρόν σχῆμα ἀρραβῶνα ὀνομάζουσι τοῦ μεγάλου σχήματος. Ὁ δέ Ἰώβ, ὁ καλούμενος ἀμαρτωλός, ἐν τῷ περί Μυστηρίων (παρά τῷ Συνταγματίῳ τοῦ Χρυσάνθου Ἱεροσολύμων.) καί τρίτον σχῆμα προσθέτει λέγων οὕτω. Τό μοναχικόν σχῆμα ἀπό τοῦ ἐλάττονος ἐπὶ τό τελειότερον προχωρεῖ, ἀπό μικροσχήμου καί ρασοφόρου καλουμένου, εἰς τό τῆς Κουρᾶς ἅγιον σχῆμα, καί ἀπό τούτου πάλιν εἰς τό ἀγγελικόν μέγα καλούμενον• παρομοίως δέ καί **τό Εὐχολόγιον εἰς τρία διαιρεῖ τάς ἀκολουθίας τοῦ σχήματος, εἰς ἀκολουθίαν ρασοφόρου, μικροσχήμου καί μεγαλοσχήμου.** Καί μικρόσχημον μέν δέν ὀνομάζει τόν ρασοφόρον, ὡς τόν ὀνομάζει ὁ Ἰώβ, ἀλλά τόν κοινῶς παρ' ἡμῶν λεγόμενον σταυροφόρον, τό ὅποιον Κουρᾶς σχῆμα ὠνόμασεν ὁ Ἰώβ ἀνωτέρω. Τούτων οὕτως εἰρημένων, **ὅσοι μέν φθάσουν νά γένουν ρασοφόροι, δέν δύνανται πλέον νά ρίψουν τά ράσα καί νά ὑπανδρευθοῦν, ἅπαγε.** Πῶς γάρ τοῦτο θέλουν τολμήσουν, εἰς καιρόν ὁποῦ καί **τάς τρίχας τῆς κεφαλῆς των ἐκούρευσαν,** τό ὅποιον δηλοῖ πῶς ἀπέρριψαν ἀπό τήν κεφαλὴν των κάθε φρόνημα κοσμικόν, καί **ἀφιέρωσαν τήν ζωὴν των εἰς τόν Θεόν;** Πῶς, ὁποῦ καί ράσον μοναχικόν δι' εὐλογίας ἐφόρεσαν, καί καλυμαύχιον, καί **τό ὄνομά των ἄλλαξαν, καί δύο εὐχαί παρά τοῦ ἱερέως ἀνεγνώσθησαν εἰς αὐτούς,** εἰς τάς ὁποίας ὁ ἱερεὺς εὐχαριστεῖ τόν Θεόν, διά τί τούς ἐλύτρωσεν ἀπό τήν ματαίαν καί κοσμικὴν ζωὴν, καί τούς ἐκάλεσεν εἰς τό σεμνόν ἐπάγγελμα τῶν Μοναχῶν, καί παρακαλεῖ αὐτόν νά τούς δεχθῇ εἰς τόν σωτήριόν του ζυγόν; Καί ἂν ἐκεῖνος ὁποῦ μοναχὰ ὑποσχεθῇ νά γένη καλόγηρος, χωρὶς νά ρασοφορέσῃ, πρέπει νά μὴ παραβαίνει, ἀλλὰ νά τελειόνη τήν ὑπόσχεσίν του (καί ὅρα τήν ὑποσημείωσιν τοῦ κη΄. τοῦ Βασιλ.) κατὰ τό, **τάς εὐχάς μου ἀποδώσω τῷ Κυρίῳ, πόσω μᾶλλον ὁ καί τά ράσα φορέσας;** Διὰ **τοῦτο καί ὁ Βαλσαμών (Ἑρμ. τοῦ ε΄ τῆς α΄. καί β΄.) λέγει, ὅτι ὁ ρασοφόρος δέν ἔχει πλέον ἄδειαν νά γένη λαϊκός, ἀλλὰ θέλει ἀναγκασθῇ νά τελειώσῃ τόν α΄. σκοπόν του, ἥτοι νά λάβῃ τό σχῆμα τέλειον,** ὅχι καί δέν θέλει, νά ἔχῃ νά τιμωρῇται καθὼς ὁ νόμος προστάζει εἰς τόν α΄. τίτλ. τοῦ δ΄ βιβλ. ὅρα καί τήν ὑποσημείωσιν τοῦ ιη΄. τοῦ Βασιλ. ὁποῦ λέγει τά αὐτά καί Βαλσαμών ὁ αὐτός» .

Ὁ ἅγιος Νικόδημος στό σχόλιο αὐτό καταγράφει ὅλη τήν πάνω ἀπό χίλια ἔτη ἐκκλησιαστικὴ παράδοση τοῦ μοναχισμοῦ γιὰ τό θέμα αὐτό, εἶναι ξεκάθαρος καί δέν μπορεῖ κανεὶς νά ἔχῃ ἐπιφυλάξεις, οὔτε καί νά παρερμηνεύῃ αὐτά τά σοβαρά καί εὐαίσθητα μοναχικά θέματα. Ἡ ἄποψη ὅτι ὁ ἅγιος Νικόδημος ἐκφράζει τήν

ἀγιορειτική παράδοση, ἐνῶ ἐμεῖς ἀνήκουμε σέ ἄλλη Ἐκκλησία, δέν εὐσταθεῖ, διότι τό Πηδάλιον ἔχει ἐγκριθῇ ἀπό τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, στηρίζεται σέ ὅλη τήν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας καί τήν ἀκολουθοῦν, ὅπως θά δοῦμε, καί οἱ Μονές τῆς Ἐκκλησίας μας.

Αὐτήν τήν παράδοση τοῦ Ἁγίου Ὁρους τήν ἐκφράζει καί ὁ λαοφιλῆς ἅγιος Παΐσιος, ὁ ὁποῖος σέ ἐρώτηση μοναχῶν ἂν ἡ ρασοφορία καί ἡ ρασοευχή εἶναι τό ἴδιο, ἐκφράζοντας τήν παράδοση τοῦ Ἁγίου Ὁρους καί τῆς Ἐκκλησίας, κάνει διάκριση μεταξύ ἀπλῆς ρασοφορίας καί ρασοευχῆς πού εἶναι κουρά, πρό τοῦ μεγάλου σχήματος. Εἶπε:

«Δέν εἶναι τό ἴδιο πράγμα. Μέ τήν ρασοφορία δέν γίνεται κάποιος μοναχός • ἀπλῶς λαμβάνει τήν εὐλογία νά φοράῃ ράσο, γιά νά διακονῇ λ.χ. στόν Ναό, ὅπως ὁ νεωκόρος. Ἡ ρασοευχή ὅμως εἶναι κανονική κουρά. Αὐτός πού παίρνει ρασοευχή δέν ἔχει δικαίωμα νά παντρευτῇ, γιατί δίνει σιωπηρά ὑποσχέσεις, ἐγκαταλείπει ὀριστικά τόν κόσμο καί ἀφιερώνεται στόν Θεό. “Εἰς τόν ζυγόν σου, Δέσποτα, τόν σωτήριον, πρόσδεξαι τόν δοῦλον σου...”, λέει ἡ εὐχή καί τότε τοῦ δίνεται καί τό νέο ὄνομα.

»Σέ μερικά μοναστήρια, ὅταν κάποιος βάλη μετάνοια καί γίνῃ δόκιμος, τοῦ φοροῦν ζωστικό, ράσο καί καλυμμαῦχι. Ὁ λογισμός μοῦ λέει ὅτι καλύτερα ὁ δόκιμος νά μὴ φοράῃ μοναχικά ἐνδύματα, ἀφοῦ δέν ἔχει ρασοευχή, ὥστε, ἂν τυχόν δέν ἀναπαυθῇ καί ἐπιστρέψῃ στόν κόσμο, νά μὴ γίνῃ ἀφορμή σκανδάλου στούς κοσμικούς, οἱ ὁποῖοι δέν θά ξέρουν ὅτι δέν ἔγινε μοναχός».

Σέ ἐπόμενη ἐρώτηση ὅτι κάποιος Ἠγούμενος κατέληξε «νά κάνῃ τούς δόκιμους ἀπευθείας μεγαλόσχημους μοναχοῦς», ὁ ἅγιος Παΐσιος ἀπάντησε:

«Αὐτό εἶναι λίγο ἐπικίνδυνο. Ὅπως στήν κοσμική ζωή πρῶτα δίνουν τήν ὑπόσχεση γάμου, ὕστερα κάνουν τόν ἄρραβώνα καί στήν συνέχεια τόν γάμο, ἔτσι καί στήν μοναχική ζωή καλό εἶναι νά γίνωνται τά πράγματα μέ μιά σειρά. Κατ’ ἀρχάς, αὐτός πού θέλει νά γίνῃ μοναχός βάζει μετάνοια ὡς δόκιμος καί παραμένει δόκιμος ἀπό ἕνα ἕως τρία χρόνια ἢ καί περισσότερα, ἂν ταλαντεύεται. Ὑστερα παίρνει τήν ρασοευχή, ὁπότε γίνεται πλέον μοναχός, καί ἀργότερα λαμβάνει τό Μεγάλο Σχῆμα. Σέ κάποιες περιπτώσεις, βέβαια, μπορεῖ κάποιο ἀπό τά δύο στάδια νά παραλειφθῇ. Καλύτερα ὅμως εἶναι νά προχωράῃ κανεῖς μέ τήν κανονική σειρά πού ὅρισαν οἱ Ἅγιοι Πατέρες. Παλαιότερα μάλιστα σέ μερικά ἰδιόρρυθμα Μοναστήρια τοῦ Ἁγίου Ὁρους πρὶν ἀπό τό Μεγάλο Σχῆμα ἔδιναν καί τό μικρό. Τό Σχῆμα, βέβαια, ἕνα εἶναι, ἀλλά τό ἔκαναν αὐτό οἰκονομικῶς, γιά νά φθάνουν οἱ μοναχοί στό Μεγάλο Σχῆμα πιό προετοιμασμένοι».

Τρίτον. Ὁ διακεκριμένος Καθηγητής Παναγιώτης Παναγιωτάκος στό περισπούδαστο ἔργο του «Σύστημα Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου κατά τήν ἐν Ἑλλάδι ἰσχύν αὐτοῦ, τόμος τέταρτος, τό δίκαιον τῶν μοναχῶν», χρησιμοποιώντας ἰσχυρή βιβλιογραφία καί τήν κανονική ἐκκλησιαστική παράδοση, ἀποφαίνεται γιά τό «μοναχικό σχῆμα» καί γιά τούς τύπους τῶν Μοναχῶν, ἥτοι τόν Μεγαλόσχημο, τόν μικρόσχημο, ἥτοι σταυροφόρο καί τόν ρασοφόρο ἤ ἀρχάριο μοναχό. Γράφει:

«Ὁ Ρασοφόρος ἢ ἀρχάριος Μοναχός διανύει τόν βίον ἐν ἀσκήσει ὑπό τά Μοναχικά καθεστῶτα, ὑπείκων εἰς ἐλαφρότερον τύπον ἀσκήσεως τοῦ τε τελείου Μοναχοῦ καί τοῦ Μικροσχήμου ἢ Σταυροφόρου τοιοῦτου, **ἐπιτρεπτῶς προαγόμενος μέχρι τοῦ Μεγαλοσχήμου, ἐπὶ σκοπῷ προσκτήσεως τοῦ μεγάλου καί ἀγγελικοῦ σχήματος.**

»Αἱ ἐκ τῆς Μοναχικῆς Ὁμολογίας ἀνατέλλουσαι νομοκανονικά συνέπειαι ἐπιφέρουσι τά αὐτά ἀποτελέσματα, ἅτινα συνεπάγεται ἡ εἰς τέλειον Μοναχόν κατάστασις.

»Τοῦτο, διότι καί ὧδε πρόκειται περί προσκτήσεως τῆς Μοναχικῆς Ἰδιότητος κανονικῶς καί τελείως, δοθέντος ὅτι ὁ Ρασοφόρος ἢ ἀρχάριος Μοναχός κατά τήν λαμβάνουσαν χώραν, κατά τόν χρόνον τῆς χειροθεσίας αὐτοῦ, ἐκκλησιαστικήν τελετήν, εἰς ἣν προσέρχεται **μετά πλήρη καί κανονικήν δοκιμασίαν ὑπό τά Μοναχικά καθεστῶτα, σιωπηρῶς παρέχει τήν συγκατάθεσιν αὐτοῦ εἰς τό περιεχόμενον** τῆς Μοναχικῆς Ὁμολογίας, περί τῆς ὁποίας, εἰ καί συνοπτικῶς, διαλαμβάνει ἡ ἀναγινωσκομένη χάριν αὐτοῦ εὐχή (**τρισάγιον, εὐλογία, ρασοευχή**), καί ὑφίσταται, ὡς καί οἱ τῶν ἐτέρων δύο τύπων Μοναχοί, ἥτοι ὁ Μεγαλόσχημος καί ὁ Μικρόσχημος, **κανονικήν Μοναχικήν Κουράν.**

»Ἡ κατά καιρούς διατυπωθεῖσα ἀντίθετος γνώμη, ἄγουσα μέχρι τοῦ ἀπαραδέκτου συμπεράσματος, ὅτι ὁ ρασοφόρος δικαιούται ὁποτεδήποτε νά ἐγκαταλείψῃ τήν ἀσκησιν καί νά ἐπανέλθῃ εἰς τόν κόσμον, ἀκωλύτως συνάπτων καί γάμον, ὡς μή παρέχων τήν ὑπόσχεσιν περί τηρήσεως τῆς ἱερᾶς ἐπαγγελίας τῆς παρθενίας, εἶναι οὐ μόνον ἔωλος καί ἐσφαλμένη, ἀλλ' αὐτόχρημα νομικῶς καί κανονικῶς ἀστήρικτος καιρίως τραυματίζουσα τήν κανονικήν τάξιν τῆς Ἐκκλησίας καί θίγουσα ἐκ θεμελίων τήν ἐπὶ τοῦ θέματος ἰσχύουσαν ἀκρίβειαν, τήν ὁποίαν ἄλλωστε ἡ μακραίων ἐπὶ τούτου ἐφαρμοσθεῖσα παράδοσις, ἐν τῷ Μοναχικῷ Πολιτεύματι σταθερῶς ἠδραίωσε καί ἐφήρμοσε, ὡς καί ἐφαρμόζει ἀμεταβλήτως μέχρι σήμερον.

»Ὁ Ρασοφόρος ἢ ἀρχάριος Μοναχός, κανονικῶς κειρόμενος ἀμφιέννυται διὰ τῶν ἀπαρτιζόντων τήν Μοναχικήν στολήν αὐτοῦ ἐνδυμάτων καί συμβόλων, ἅτινα εἶναι:

αα. **Τό ράσον**, ράκος ἢ χιτῶν.

ββ. **Τό καλυμμαύχιον ἢ καμηλαύχιον**.

»Ἀκολουθῶς δέ, μετὰ τήν **πρόσκτησιν τῆς Μοναχικῆς Ἰδιότητος, ὑποχρεοῦται εἰς τήν τήρησιν τῶν θεσμῶν τῆς ὑπό τά Μοναχικά καθεστῶτα** ἀσκήσεως, τελῶν ὑπό τήν ἐξουσίαν καί ἐπιταγήν τοῦ προεστῶτος τῆς Ἱ. Μονῆς καθάπερ οἱ ἕτεροι Μοναχοί, διανύων τόν βίον ἐν προσευχῇ καί ἐργασίᾳ ἐν τῇ Ἱερᾷ Μονῇ» .

Ἡ ἄποψη ὅτι ὁ Παναγιώτης Παναγιωτάκος ἐπηρεάσθηκε ἀπό τό Ἅγιον Ὅρος, στό ὁποῖο ὑπῆρξε Πολιτικός Διοικητής του, εἶναι ἐπιχείρημα ὑπέρ τοῦ ρασοφόρου μοναχοῦ, γιατί ἐκτός ἀπό τήν ἰσχυρή βιβλιογραφική ἐνημέρωση, ἔχει ὡς βάση καί τήν χιλιόχρονη παράδοση πού ἐπικρατεῖ στό Ἅγιον Ὅρος καί αὐτό εἶναι ἰσχυρό τεκμήριο ὑπέρ τοῦ ρασοφόρου μοναχοῦ.

Τέταρτον. Τό ὅτι οἱ ρασοφόροι μοναχοί εἶναι «εἰσαγωγικοί μοναχοί» ἀποδεικνύεται ἀπό τήν ἰσχυρή παράδοση πού ἰσχύει στίς Ἱερές Μονές τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ἡ ἀκολουθία εἰς «ἀρχάριον ρασοφοροῦντα», πού εἶναι ἐντεταγμένη στό «Εὐχολόγιο» τῆς Ἐκκλησίας, ἀκολουθεῖ συγκεκριμένη διαδικασία, δηλαδή ὁ ὑποψήφιος ἢ ὑποψήφια, ἀφοῦ κατέληξε νά ἀκολουθήσῃ τόν μοναχικό βίο ἐπιλέγει μιά συγκεκριμένη Ἱερά Μονή καί ἐπιθυμεῖ νά ἐνταχθῇ στήν Ἀδελφότητα πού ἀσκεῖται σέ αὐτήν τήν Ἱερά Μονή.

Μετά τίς ἐπανειλημμένες ἐπισκέψεις του (της) ἀποφασίζει νά μονάσῃ. Ἀσκεῖται στήν ὑπακοή συνήθως ἐπὶ διετία ἢ τριετία, στήν συνέχεια ὑποβάλλει αἴτηση στό Ἦγουμενοσυμβούλιο τῆς συγκεκριμένης Ἱερᾶς Μονῆς, αὐτό ἀποφασίζει σχετικῶς καί ἀποστέλλει τήν ἀπόφασή του στόν Μητροπολίτη, ὁ ὁποῖος καί τήν ἐγκρίνει, ὅποτε σέ συγκεκριμένη ἡμέρα καί ὥρα, συνήθως τελεῖ ὁ ἴδιος ὁ Μητροπολίτης τήν ἀκολουθία, ἐνώπιον τοῦ Θυσιαστηρίου καί ὅλης τῆς Ἀδελφότητος, κάνει τήν σταυροειδῆ κουρά, ἀλλάζει τό ὄνομά του (της), ἐνδύει μέ τήν ἀμφίεση τοῦ μοναχοῦ (-ῆς) καί ἐντάσσεται στήν Ἀδελφότητα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, ἐγγραφόμενος (-η) ὡς ρασοφόρος μοναχός (-ή).

Μέ ὅλη αὐτή τήν διαδικασία ἐκφράζεται, ἀσφαλῶς, ἡ βούληση τοῦ μοναχοῦ (-ῆς), καί αὐτή ἡ δημόσια ἐκφρασθεῖσα βούληση εἶναι δεσμευτική. Αὐτό ἰσχύει καί γιά τήν χειροτονία τοῦ Διακόνου καί τοῦ Πρεσβυτέρου. Μέ τήν ὅλη προηγηθεῖσα διαδικασία, τήν αἴτηση καί τήν ἐκούσια ἀποδοχή τῆς ἀκολουθίας τῆς Χειροτονίας εἶναι Κληρικός, ἔστω καί ἂν δέν ἔδωκε δημόσια ὁμολογία, κατά τήν χειροτονία του.

Στίς πρόσφατες Μοναστικές Ἡμερίδες στήν Ἀθήνα καί στήν Θεσσαλονίκη, τήν

3/6/2025 καί 5/6/2025 ἀντιστοίχως, γιά τούς μοναχούς (-ές) αὐτό ἐκφράσθηκε σαφέστατα ἀπό τήν προμνησθεῖσα Εἰσήγηση τοῦ Παν. Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀγίου Σεραφεῖμ Δομβοῦς, Ἀρχιμ. Νεκταρίου Τσεκούρα, πνευματικοῦ τέκνου τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου Βερατίου Αὐλῶνος καί Κανίνης Ἰγνατίου, ἀλλά καί Κληρικοῦ τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀθηνῶν καί πάσης Ἑλλάδος κυρίου Ἱερωνύμου ὡς Μητροπολίτου Θηβῶν καί Λεβαδείας, ὁ ὁποῖος εἶπε:

«Μετά τό ἀναγκαῖο χρονικό διάστημα καί τήν περίοδο τῆς ἐπιτυχοῦς δοκιμασίας ἔρχεται ἡ στιγμή τῆς **κουράς μέ ρασοευχή**. Ἡ ἔνταξη τοῦ ὑποψηφίου στούς ρασοφόρους Μοναχούς τῆς Ἱερᾶς Μονῆς του γίνεται μέ εἰδική ἀκολουθία πού περιλαμβάνεται στό Μέγα Εὐχολόγιο, ἀλλαγὴ τοῦ ὀνόματός του καί ἀπόκαρση σταυροειδῶς. Στήν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας ὁ ρασοφόρος Μοναχός χαρακτηρίζεται καί μέ τόν ὄρο **“εἰσαγωγικός ἢ ἀρχάριος μοναχός”**.

»Συνήθως, μέ τήν εὐλογία τοῦ Ἡγουμένου ὁ δόκιμος ἢ ἡ δόκιμη, “ὑποβάλλει νέα αἵτηση πού ἀποτελεῖ ἔγγραφη ρητὴ δήλωση τῆς βουλήσεώς του γιά τήν εἰσαγωγή του στήν μοναχική πολιτεία. Ἀκολουθεῖ ἀπόφαση τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου ἡ ὁποία ἐγκρίνεται ἀπό τόν οἰκεῖο Μητροπολίτη. Ἐκεῖνος συνήθως τελεῖ καί τήν Κουρά εἰς ρασοφοροῦντα Μοναχό. Αὐτό σημαίνει ὅτι ὁ ρασοφόρος Μοναχός ἔχει ὅλα τά γνωρίσματα τῆς μοναχικῆς ιδιότητος”.

»Εἶναι, ἐπομένως, λάθος νά ὑποστηρίζεται ὅτι ὁ ρασοφόρος Μοναχός ἐξισώνεται μέ τούς λαϊκοὺς ψάλτες καί ἀναγνῶστες ἢ ὅτι δέν λογίζεται μέλος τῆς μοναστικῆς Ἀδελφότητος ἢ ὅτι μπορεῖ ἀζημίως νά ἀποβάλλῃ τό μοναχικό ἔνδυμα καί μετά τήν ἀποχώρησή του ἀπό τήν Μονή μπορεῖ ἀκωλύτως νά συνάψῃ γάμο. Οἱ ἀπόψεις αὐτές, ὅπως τονίζει καί ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἱερόθεος στήν ἐμπεριστατωμένη Εἰσήγησή του στήν κοινὴ συνεδρίαση δύο Συνοδικῶν ἐπιτροπῶν τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τῆς ἐπιτροπῆς Μοναχικοῦ βίου καί Δογματικῶν καί Νομοκανονικῶν θεμάτων ἀπειλοῦν μέ διάλυση τόν θεσμό τοῦ μοναχισμοῦ.

»Σύμφωνα μέ τήν διαχρονικὴ καί ζῶσα παράδοση τῆς Ἐκκλησίας ἡ ρασοευχή εἶναι κανονικὴ κουρά. Δέν εἶναι τό ἴδιο πράγμα μέ τήν ρασοφορία μέ τήν ὁποία δέν γίνεται κάποιος μοναχός, ἀλλὰ ἀπλῶς λαμβάνει τήν εὐλογία νά φοράῃ ράσο γιά μιὰ συγκεκριμένη διακονία στόν Ναό. Αὐτός πού παίρνει ρασοευχή δέν ἔχει δικαίωμα πλέον νά παντρευτεῖ, γιατί δίνει σιωπηρά ὑποσχέσεις, ἐγκαταλείπει ὀριστικά τόν κόσμο, λαμβάνει νέο ὄνομα καί μέ τήν ἀπόκαρσή του ἀφιερώνεται στόν Θεό».

Στίς Μοναστικές αὐτές Ἡμερίδες δέν ὑπῆρξε καμμιά ἀμφισβήτηση πάνω στήν Εἰσήγηση αὐτή, ἀντίθετα ἐπικροτήθηκε ἀπό ὅλους, ἀλλά ἐπὶ πλεόν στά πορίσματα τά ὁποῖα ἀνεγνώσθησαν καί ἐγκρίθηκαν, μεταξύ τῶν ἄλλων γράφονται:

«5. Ὁ Μοναχισμός ἔχει πνευματικές βαθμίδες καί στάδια πού ἐπιφέρουν στόν ἄνθρωπο ὁρατές ἐξωτερικές ἀλλαγές. Γιά νά ἔχουν ὅμως οὐσιαστικό νόημα, θά πρέπει νά συνοδεύονται ἀπό ἐσωτερική πρόοδο στήν πνευματική πορεία τῆς “καθάρσεως”, τοῦ “φωτισμοῦ” καί τῆς “κατά Χάριν θεώσεως”. Διακρίνονται συνήθως σέ ἕνα προστάδιο προετοιμασίας, στό στάδιο τοῦ Δοκίμου, στό στάδιο τοῦ Ρασοφόρου Μοναχοῦ καί στό στάδιο τοῦ Μεγάλου καί Ἀγγελικοῦ Σχήματος.

»Μετά τήν κλήση καί τήν ἀποδοχή τῆς κλήσεως ἀρχίζει ἡ προετοιμασία τοῦ ὑποψηφίου μέσα στόν κόσμο γιά τήν εἰσοδό του στό Μοναστήρι. Ἀκολουθεῖ τό στάδιο τοῦ Δοκίμου, κατά τό ὁποῖο ὁ ὑποψήφιος δοκιμάζει καί δοκιμάζεται. Μετά τό ἀναγκαῖο χρονικό διάστημα καί τήν περίοδο τῆς ἐπιτυχοῦς δοκιμασίας ἔρχεται ἡ στιγμή τῆς κουρᾶς μέ ρασοευχή. Στήν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας ὁ Ρασοφόρος Μοναχός χαρακτηρίζεται καί μέ τόν ὄρο “εἰσαγωγικός Μοναχός”. Στό στάδιο αὐτό καλεῖται νά συνεχίση τήν πνευματική του πορεία πρός τά ἄνω. Ἡ ἐπόμενη βαθμίδα, μετά τήν ἀπαραίτητη πνευματική πρόοδο, εἶναι τό Μεγάλο καί Ἀγγελικό Σχῆμα. Τό πνευματικό πλαίσιο αὐτῆς τῆς βαθμίδας μπορούμε νά τό ψηλαφήσουμε μέσα ἀπό τήν ἀκολουθία τοῦ Μεγάλου καί Ἀγγελικοῦ Σχήματος.

»Ἐνα ἐπόμενο πνευματικό βῆμα, ἕνα “ἀνώτερο βραβεῖο” εἶναι ὁ ἡρωϊκός Ἐρημιτισμός. Ἰκανοί γιά τόν ἀναχωρητικό βίο εἶναι μόνον αὐτοί πού ἀπέκτησαν τήν θεία δωρεά νά αἰσθάνονται τήν παρουσία τοῦ Θεοῦ δίπλα τους».

Ἐπομένως, δέν ὑπάρχει καμμιά ἀμφισβήτηση ἀπό τούς μοναχούς (-ές) γιά τό ὅτι οἱ ρασοφόροι μοναχοί πού δέχθηκαν τήν ἀκολουθία «εἰς ρασοφοροῦντα» εἶναι μοναχοί, εἰσαγωγικοί, πού εἰσέρχονται στόν πνευματικό στίβο γιά νά ἀσκηθοῦν καί νά λάβουν ἐν καιρῷ τό μέγα καί ἀγγελικό σχῆμα. Νά θυμίσουμε τήν βασική θεολογική ἀρχή ὅτι μία εἶναι ἡ Χάρις τοῦ Θεοῦ, ἀλλά μετέχεται ἀναλόγως σέ κάθε βαθμό, ὅπως μία εἶναι ἡ Χάρις τῆς Ἱερωσύνης καί μετέχεται ἀναλόγως ἀπό τούς Διακόνους, Πρεσβυτέρους, Ἐπισκόπους.

Νά προστεθῇ στό σημεῖο αὐτό ὅτι αὐτό ἰσχύει στήν πράξη τῶν Ἱερῶν Μονῶν τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος. Ἔκανα μιὰ ἔρευνα στά Δίπτυχα τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος καί στά στοιχεῖα πού δίνουν οἱ Ἱερές Μητροπόλεις. Διεπίστωσα ὅτι ἀναγράφονται στίς Ἱερές Μονές 87 δόκιμοι καί 4.382 μοναχοί. Συγχρόνως, παρεκάλεσα τόν Σεβασμιώτατο Μητροπολίτη Θηβῶν, Λεβαδείας καί Αὐλίδος κ. Γεώργιο, νά μοῦ ἀποστείλῃ τόν ἀριθμό τῶν ρασοφόρων καί τῶν μικροσχῆμων καί

μεγαλοσχημάτων μοναχών από τις Ίερες Μονές της Ίερᾶς Μητροπόλεως του καί από τούς ἀριθμούς φαίνεται ὅτι ἀπό τούς 111 μοναχοὺς (-ές) οἱ 62 εἶναι ρασοφόροι, ποσοστό πάνω ἀπὸ 50%, ἐνῶ σέ ἄλλες Ίερες Μητροπόλεις τὸ ποσοστό τῶν ρασοφόρων ἀνέρχεται σέ 60% - 70%, δηλαδή εἶναι περίπου 2.500 ρασοφόροι μοναχοί, πιθανόν καί περισσότεροι.

Μπορεῖτε νὰ φαντασθῆτε τὴν πικρία αὐτῶν τῶν μοναχῶν (-ουσῶν), οἱ ὅποιοι ἔγιναν ἐνσυνειδήτως μοναχοί (-ές), ἐγκαταλείψαντες τὶς οἰκογένειές τους, τὶς σπουδές τους, τὸ ἐπάγγελμα τους καί παραμένουν ἱκανὸ χρονικὸ διάστημα στὶς Ίερες Μονές, μέ τὸ νὰ ἐκτελοῦν τὸ Πρόγραμμά τῶν Ίερῶν Μονῶν καί τὴν κοινὴ διακονία, ὅτι δῆθεν δέν εἶναι μοναχοί, ἔστω καί εἰσαγωγικοί, μέ ἀπόφαση, μάλιστα, τῆς Ίεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, ἀλλὰ εἶναι δόκιμοι καί μποροῦν ὁποιαδήποτε ὥρα θελήσουν νὰ ἐπιστρέψουν στὸν κόσμον καί νὰ εἰσέλθουν στὸν γάμον, μέ ὅ,τι αὐτὸ συνεπάγεται;

3. Οἱ ρασοφόροι μοναχοί στὶς ἀποφάσεις τῆς Διαρκοῦς Ίερᾶς Συνόδου

Τὸ θέμα τῶν ρασοφόρων μοναχῶν, ἐνῶ στὴν ἐκκλησιαστικὴ παράδοση εἶναι λελυμένο, ὅτι εἶναι εἰσαγωγικοί ἢ ἀρχάριοι μοναχοί, ἀπασχόλησε κατὰ καιροὺς τὴν Διαρκὴ Ίερά Σύνοδο, ποτὲ τὴν Ίεραρχία, ὡς τὸ ἀνώτατο Ὅργανο τῆς Ἐκκλησίας, καί ἐξέδωσε μερικές ἀποφάσεις. Πρῶτη φορά εἰσάγεται τώρα στὴν Ίεραρχία.

Κατ' ἀρχὰς πρέπει νὰ σημειωθοῦν δύο παράμετροι πού εἶναι σοβαροὶ γιὰ τὴν ἐρμηνεία τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν.

Πρῶτον, ἡ Ἐκκλησία μας, ὅπως καί ἄλλες Ἐκκλησίες, δέχθηκε ἐπιρροές ἀπὸ τὴν Δύση, μάλιστα κατὰ τὴν βαυαρικὴ περίοδο, καί σέ θεολογικά καί ἐκκλησιαστικά θέματα, καί στὸν εὐαίσθητον χῶρον τοῦ ὀρθοδόξου μοναχισμοῦ. Κατὰ τὴν περίοδο τῆς Βαυαροκρατίας οἱ Ίερες Μονές ὑπέστησαν πιέσεις, διωγμούς, διαλύσεις γιὰ τὴν ὑφαρπαγὴ τῆς ἐκκλησιαστικῆς περιουσίας, ἀλλὰ καί γιὰ τὴν ὅλη προτεσταντικὴ νοοτροπία πού εἰσέρρευσε στὴν μετεπαναστατικὴ Ἑλλάδα. Νὰ σημειωθῇ ὅτι ἐξυπηρετοῦσε τὴν τότε πολιτικὴ κατάσταση, νὰ θεωρῆται ὅτι οἱ ρασοφόροι δέν εἶναι μοναχοί, γιὰ νὰ διαλύεται εὐχερέστερα ἡ Ίερά Μονὴ πού δέν ἔχει πάνω ἀπὸ πέντε μοναχοὺς.

Δεύτερον, ἡ τάξη γενικά τῶν μοναχῶν ἐθεωρεῖτο τότε ὑποδεεστέρα τάξη, ἀφοῦ συνήθως ἀμόρφωτοι ἀκολουθοῦσαν τόν μοναχικό βίο, ὁπότε ἀπαξιωνόταν ὁ ὀρθόδοξος μοναχισμός. Ἔτσι, καί οἱ δύο αὐτοί λόγοι συνετέλεσαν στήν ἐκκοσμίκευση τοῦ ὀρθοδόξου μοναχισμοῦ καί τήν θεώρηση ὅτι οἱ ρασοφόροι δέν εἶναι μοναχοί.

Αὐτό ἐκφράσθηκε σέ μερικές ἀποφάσεις τῶν κατά καιρούς Ἱερῶν Συνόδων μέ ἰδιαίτερη θεματολογία. Ἀπό τίς πρῶτες ἀποφάσεις ἐπηρεάσθηκαν οἱ μεταγενέστερες. Πρόκειται γιά τίς ἀποφάσεις 461/1927, 405/1945, 2362/1983 καί τήν Ἐγκύκλιο 2679/11 Μαΐου 1999.

Θεωροῦμε ὅτι οἱ Ἐγκύκλιοι αὐτές γιά πολλούς λόγους χρήζουν ἀναθεωρήσεως, πράγμα πού μπορεῖ καί πρέπει νά κάνη ἡ Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, μέ τήν ἀπόφασή της, γι' αὐτό καί εἰσάγεται τό θέμα.

Μελετώντας τίς Ἐγκυκλίους αὐτές τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου παρατηροῦμε μερικές ἀντινομίες καί παρερμηνεῖς, πού θά σημειωθοῦν.

Οἱ συγκεκριμένες Ἐγκύκλιοι τούς ρασοφόρους τούς χαρακτηρίζουν «ρασοφοροῦντας μοναχοῦς καί μοναχάς» (1927). Τό ἐρώτημα εἶναι: Πῶς δέν εἶναι μοναχοί, ἀλλά εἶναι δόκιμοι καί ἀποκαλοῦνται «ρασοφόροι μοναχοί»; Ἐπίσης, γίνεται λόγος γιά «τάξιν τῶν ρασοφόρων», προφανῶς μοναχῶν.

Ἀκόμη, ἐνῶ οἱ Συνοδικές ἀποφάσεις τούς χαρακτηρίζουν «ρασοφόρους μοναχοῦς» γράφουν λαυθασμένα ὅτι «ἡ κατά τήν ἀκολουθίαν τῆς ρασοευχῆς ἀπόθεσις τῶν τριχῶν εἶναι ἀπλῶς κουρά-σφράγισις ὡς γίνεται καί εἰς τήν Ἀκολουθίαν τῆς χειροθεσίας Ἀναγνώστου καί Ψάλτου». Δυοῖν θάττερον: ἢ εἶναι «ρασοφόροι μοναχοί», ἢ εἶναι Ἀναγνῶστες καί Ψάλτες. Δέν μποροῦν νά χαρακτηριστοῦν καί μέ τά δύο μαζί, καί φυσικά δέν ἐξετάζεται ἡ διαφορά μεταξύ τῶν εὐχῶν πού ἀναγινώσκονται σέ κάθε ἀκολουθία.

Ἐπί πλέον, ἐνῶ τούς ρασοφόρους τούς χαρακτηρίζει ἀπλῶς Ἀναγνῶστες καί Ψάλτες, ἐν τούτοις δέν τούς ἀποκαλεῖ οὔτε δοκίμους, οὔτε τούς δίνει τήν δυνατότητα νά ἀποχωρήσουν καί νά νυμφευθοῦν, ἀλλά τούς προτρέπει νά καταταγοῦν «εἰς τούς Μοναχοῦς τοῦ μικροῦ σχήματος».

Μέ τίς Ἐγκυκλίους γίνεται διάκριση μεταξύ τοῦ μικροῦ καί μεγάλου σχήματος, τό ὁποῖο, κατά τούς Πατέρας (ἅγιο Θεόδωρο Στουδίτη, ἅγιο Γρηγόριο Παλαμᾶ, ἅγιο Νικόδημο Ἀγιορείτη) δέν ὑφίσταται, ἀφοῦ ἓνα εἶναι τό σχῆμα, τό λεγόμενον Μέγα καί ἀγγελικόν Σχῆμα.

Εἶναι, ἐπίσης, σημαντικό ὅτι τήν τέλεση τῆς ἀκολουθίας τοῦ «Μικροῦ σχήματος»

οἱ Ἐγκύκλιοι τήν ἀποκαλοῦν «χειροτονία». Προτρέπονται τά Ἱγουμενο-συμβούλια νά «μή ἐγγράφωσιν εἰς τά Μοναχολόγια αὐτῶν πρόσωπα μή **χειροτονηθέντα** εἰς μοναχοῦς διά τοῦ Μικροῦ ἀγγελικοῦ σχήματος». Ἐπίσης, προτρέπονται τά Ἱγουμενοσυμβούλια, ἐάν ὑπάρχουν μοναχοί πού ἔχουν «μόνον τήν εὐχήν τῆς ρασοφορίας καί μή καταταγέντα ἐν τῷ μεταξύ εἰς τάς τάξεις τοῦ Κλήρου, δέον νά **χειροτονηθῶσιν** διά τοῦ Μικροῦ σχήματος».

Αὐτό σημαίνει, ἐκτός τῶν ἄλλων, ὅτι ὅσοι ἦταν μέχρι τότε ρασοφόροι, χωρίς νά γίνουν μικρόσχημοι, ἀλλά ἔχουν καταταγῇ στίς τάξεις τοῦ Κλήρου, δέν εἶχαν ὑποχρέωση νά γίνουν μικρόσχημοι μοναχοί. **Ἄρα δέν εἶναι μοναχοί, ἀλλά μποροῦν οἱ ἄγαμοι νά φοροῦν ἐπιριπτάριο, πού εἶναι μοναχικό ἔνδυμα, μποροῦν νά χειροθετοῦνται Ἀρχιμανδρίτες καί νά ἀποκαλοῦνται Ἀρχιμανδρίτες, ὅπως οἱ Ἱγούμενοι τῶν Μονῶν**, οἱ ὁποῖοι εἶναι μεγαλόσχημοι μοναχοί. **Πρόκειται γιά προκλητικές ἀπομιμήσεις.**

Πῶς νοεῖται ἓνας ρασοφόρος πού δέν εἶναι μοναχός κατά τίς ἀποφάσεις νά χειροτονῇται ἱερεύς καί νά ἀποκαλῇται ἱερομόναχος καί νά προχειρίζεται σέ Ἀρχιμανδρίτη, καί νά ἔχη πρεσβεῖα ἱερωσύνης, ἀπό Πρεσβυτέρους ἐγγάμους κληρικούς;

Σέ μιά ἀπό τίς Ἐγκυκλίους τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου γράφεται: «Ἡ τάξις τῶν Ρασοφόρων διαφέρει τῶν τελείων Μοναχῶν». Ὅμως, γιά νά ὑπάρχη ἓνας τέλειος μοναχός, προϋποτίθεται ὅτι ὑπάρχει ἓνας ἀρχάριος ἢ εἰσαγωγικός μοναχός. Ποιός εἶναι αὐτός; Ὁ μικρόσχημος; Φυσικά ὄχι, ἀφοῦ ἓνα εἶναι τό σχῆμα καί δέν διαιρεῖται σέ δύο. Ἀσφαλῶς, ἀρχάριος καί εἰσαγωγικός μοναχός δέν εἶναι ὁ δόκιμος, ἀλλά ὁ ρασοφόρος.

Τό ἀκόμη παράδοξο ὅτι οἱ κατά καιρούς Σύνοδοι, σέ μεγαλύτερο ἀριθμό ἀποφάσεων ἀπό τίς Συνόδους πού ἐξέδωσαν τίς ὡς ἄνω τέσσερις ἀποφάσεις, πού ὀφθαλμοφανῶς εἶναι ἀντιφατικές καί χρήζουν διορθώσεως, ἐνέκριναν Ἑσωτερικούς Κανονισμούς τῶν Ἱερῶν Μονῶν, στούς ὁποίους σαφῶς φαίνεται ὅτι οἱ ρασοφόροι εἶναι μοναχοί καί, μάλιστα, κατά βάσιν συμμετέχουν στά Ὅργανα τῶν Ἱερῶν Μονῶν καί τέτοια Ὅργανα μέ τήν συμμετοχή τῶν ρασοφόρων μοναχῶν ἐξέδωσαν σοβαρές ἀποφάσεις μέ νομικά ἀποτελέσματα.

Συγκεκριμένα, ὁ Νόμος 590/1977 «περί τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος» στό ἄρθρο 39 παρ. 4 διαγορεύει:

«Τά τῆς ὀργανώσεως καί προαγωγῆς τοῦ πνευματικοῦ βίου καί τῆς διοικήσεως τῆς Μονῆς καθορίζονται ὑπό τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου συμφώνως πρός τούς ἱερούς Κανόνας, τάς μοναχικάς παραδόσεις καί τούς νόμους τοῦ Κράτους, δι' ἑσωτερικοῦ κανονισμοῦ, δημοσιευμένου διά τοῦ Δελτίου “Ἐκκλησία”».

Βάσει αὐτῆς τῆς διατάξεως ἐξεδόθησαν πολλοί Ἑσωτερικοί Κανονισμοί τῶν Ἱερῶν Μονῶν, ὕστερα ἀπό ἔγκριση τῶν κατά τόπους Μητροπολιτῶν, τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Μοναχικοῦ βίου καί ἀποφάσεις τῶν κατά καιρούς Διαρκῶν Ἱερῶν Συνόδων καί ἀποτελοῦν «τό ζωντανό δίκαιο».

Ὅλοι οἱ Ἑσωτερικοί Κανονισμοί προβλέπουν ὅτι οἱ ρασοφόροι εἶναι μοναχοί πού διακρίνονται ἀπό τούς μεγαλόσχημους μοναχοὺς, ἐγγράφονται στά Μοναχολόγια τῶν Ἱερῶν Μονῶν καί συμμετέχουν στά Ὅργανα Διοικήσεως τῶν Ἱερῶν Μονῶν, μέ διαφοροποιήσεις ὡς πρός τὰ περιουσιακά τους στοιχεῖα.

Ἀνεζήτησα στό Περιοδικό «Ἐκκλησία» τούς Ἑσωτερικούς Κανονισμούς καί ἐντόπισα 20 Κανονισμούς Ἱερῶν Μονῶν, οἱ ὁποῖοι ἐγκρίθηκαν ἀπό τήν Ἱερά Σύνοδο τὰ τελευταῖα χρόνια μόνο κατά τήν περίοδο 2016-2021, δηλαδή μόλις πέντε ἔτη.

Στούς Ἑσωτερικούς αὐτούς Κανονισμούς μνημονεύονται οἱ ρασοφόροι μοναχοί γιά τούς ὁποίους γίνεται εἰδική ἀκολουθία καί συγκαταλέγονται στήν Ἀδελφότητα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, καί μάλιστα κατά βάσιν ἔχουν τό δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν καί ἐκλέγεσθαι.

Παραθέτω κατάλογον δειγματοληπτικῶν Ἑσωτερικῶν Κανονισμῶν Ἱερῶν Μονῶν πού ἐγκρίθηκαν ἀπό τήν Διαρκῆ Ἱεράν Σύνοδον μέσα σέ αὐτήν τήν προοπτική.

1. Ἱ. Μονή Γεργοπηκόου, Μάνδρας Ἀττικῆς (2016)
2. Ἱ. Μονή Προφήτου Ἡλιοῦ, Θήρας (2016)
3. Ἱ. Μονή Ἀγίας Τριάδος, Μάτι Ἀττικῆς (2016)
4. Ἱ. Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου, Κερνίτσης (2016)
5. Ἱ. Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου, Πανόραμα Θεσσαλονίκης (2016)
6. Ἱ. Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου, Καλαμίου Ἀρκαδίας (2016)
7. Ἱ. Μονή Ἀγίου Ἰωάννου Θεολόγου, Μαζαρακίου Θηβῶν (2017)
8. Ἱ. Μονή Ζωοδόχου Πηγῆς, Πάρου (2017)
9. Ἱ. Μονή Ζωοδόχου Πηγῆς, Κλειβωκάς Ἀρκαδίας (2017)
10. Ἱ. Μονή Φανερωμένης, Λευκάδος (2018)
11. Ἱ. Μονή Ἀγίας Τριάδος, Ἀγίου Νεκταρίου, Τερψιθέας (2018)
12. Ἱ. Μονή Ἀγίας Βαρβάρας, Ρουσάνου (2018)
13. Ἱ. Μονή Ἀγίου Θεοδώρου τοῦ Γαβρᾶ, Πέντε Βρύσεων Λαγκαδᾶ (2019)
14. Ἱ. Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου, Λιγοβιτσίου Φυτειῶν Ξηρομέρου

Αίτωλοακαρνανίας (2019)

15. Ί. Μονή Αγίου Αθανασίου, Ζηκοβίτσης (2020)
16. Ί. Μονή Αγίας Παρασκευής, Κορωνείας (2020)
17. Ί. Μονή Αγίου Νεκταρίου, Σπανοῦ Κιλκισίου (2020)
18. Ί. Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου, Σταγιάδων (2020)
19. Ί. Μονή Αγίων Κωνσταντίνου καί Ἐλένης, Βογατσικοῦ (2021)
20. Ί. Μονή Παμμεγίστων Ταξιαρχῶν, Αἰγιαλείας (2021).

Εἶναι βέβαιο ὅτι ὅλοι οἱ Ἑσωτερικοὶ Κανονισμοὶ Ἱερῶν Μονῶν πού ἐγκρίθηκαν ἀπὸ τὴν Ἱερά Σύνοδο, καὶ οἱ προηγούμενοι ἀπὸ τούς ὡς ἄνω ἀναφερθέντας Κανονισμούς, ἔχουν κατὰ βάσιν τὸ ἴδιο περιεχόμενο, ὁπότε ἀποτελεῖ ἐκκλησιαστικὴ πρακτικὴ. Ἡ διαφορετικὴ θεώρηση, ὅτι δῆθεν οἱ ρασοφόροι μοναχοὶ εἶναι δόκιμοι, ὅχι μόνον εἶναι ἀντορθόδοξη καὶ ἀντιπαραδοσιακὴ, ἀλλὰ θὰ δημιουργήσῃ μεγάλη ἀναταραχὴ στίς τάξεις τῶν μοναχῶν ἀκρίτως καὶ ἐπιπολαίως.

Μάλιστα, σέ Ἑσωτερικὸ Κανονισμό Ἱερᾶς Μονῆς πού ἐγκρίθηκε ἀπὸ τὴν Ἱερά Σύνοδο, ὕστερα ἀπὸ ἀπόφαση τοῦ ἐπιχώριου Μητροπολίτου καὶ πρόταση τῆς Συνοδικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Μοναχικοῦ βίου καὶ δημοσιεύθηκε τὸν Ἰούλιο 2015 στό Περιοδικό «Ἐκκλησία» διαλαμβάνονται τὰ ἑξῆς:

«Ἡ μοναχὴ ἀπὸ τῆς προσελεύσεώς της ὡς δοκίμου εἰς τὴν Ἱεράν Μονήν ἀποξενοῦται τῶν ἰδίων χρημάτων καὶ πραγμάτων, ἀπὸ δέ τῆς κατατάξεώς της εἰς τὴν Ἀδελφότητα (ἐννοεῖται διὰ τῆς ρασοφορίας) ἡ **διαχείριση** τῆς ἀκινήτου περιουσίας καὶ τῶν εἰσοδημάτων, τὰ ὁποῖα ἐνδέχεται νὰ ἔχει, περιέρχονται εἰς τὴν Μονήν.

»Μετά τὴν μεγαλοσχημίαν ἡ ἀκίνητος περιουσία τῆς ἀδελφῆς περιέρχεται εἰς τὴν Ἱεράν Μονήν κατὰ τὸν Νόμον...».

Οἱ Ἑσωτερικοὶ Κανονισμοὶ πού ἰσχύουν στίς Ἱερές Μονές ἰσχύουν ἐν παντί, προκαλοῦν ἐκκλησιαστικὲς καὶ νομικὲς συνέπειες, πού σημαίνει ἀποτελοῦν τὸ λεγόμενο «ζωντανὸν δίκαιον». Ἀκριβῶς γιὰ τὸν λόγο αὐτὸ ἦταν ἀπαραίτητο τὸ θέμα νὰ ἔλθῃ στὴν Ἱεραρχία τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

4. Οἱ ρασοφόροι μοναχοὶ κατὰ τὴν νομολογία τῶν Ἑλληνικῶν Δικαστηρίων

Εἰσερχόμεθα σέ ἓνα λεπτότατο θέμα πού δημιουργεῖ ἢ ἐπιτείνει τὴν σύγχυση καὶ στό θέμα αὐτὸ τῶν ρασοφόρων μοναχῶν, ὅπως καὶ σέ πολλὰ ἄλλα ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα.

Εἶναι γνωστὸ σέ ὅσους ἀσχολοῦνται μέ τίς σχέσεις Ἐκκλησίας καὶ Πολιτείας, ὅτι

ἀνέκυψαν πολλές θεωρίες ὡς πρὸς αὐτὴν τὴν σχέση, ἄλλοτε ἐπεκράτησαν συστήματα καισαροπαπισμοῦ, ἄλλοτε παποκαισαρισμοῦ, ἄλλοτε σχέσεις νόμῳ κρατοῦσης Πολιτείας, ἄλλοτε συναλληλίας κλπ. Ἡ Ἐκκλησία κυρίως ἐδῶ στὴν Ἑλλάδα, μετὰ τὴν συγκρότηση τοῦ νέου Ἑλληνικοῦ Κράτους, ὑπέστη πολλά ἀπὸ τὴν Πολιτειοκρατία πού ἐπεκράτησε λόγω τῶν παρεμβάσεων ὅχι μόνον τοῦ Ἐθνικοῦ Κοινοβουλίου, ἀλλὰ καὶ τῶν Δικαστηρίων στὰ θεολογικά καὶ ἐκκλησιαστικά θέματα. Ἄλλωστε, διαρκὴς εἶναι «ἡ διαπάλη μετὰξὺ νομιμότητας καὶ κανονικότητας». Ἔχουμε ὑποστῇ πολλά ἀπὸ αὐτὴν τὴν διαπάλη καὶ κυρίως τὴν προσπάθεια τοῦ Κράτους νὰ εἰσέλθῃ στὰ ἐσωτερικά τῆς Ἐκκλησίας, καὶ νὰ τὰ ἐρμηνεύσῃ σύμφωνα μὲ τὸ δίκαιο τῆς Πολιτείας.

Ἡ Ἐκκλησία ἐργάζεται στὴν συγκεκριμένη Πολιτεία μέ βάση τὴν θεολογία της, τίς ἐκκλησιαστικές της παραδόσεις καὶ τὸ κανονικὸ της Δίκαιο. Φυσικά, ἐμεῖς οἱ Κληρικοί, ἐξαιρέτως οἱ Ἐπίσκοποι, ζώντας σὲ μιά εὐνομούμενη Πολιτεία ποτέ δέν πρέπει νὰ ὑποτιμοῦμε καὶ νὰ παρακάμπουμε τὸ ἐκκλησιαστικὸ πολίτευμά μας καὶ τὸ κανονικὸ μας Δίκαιο, ὑποστηρίζοντας τίς ἀποφάσεις τῶν κοσμικῶν Δικαστηρίων, ὅταν, μάλιστα, ὑπονομεύουν τὴν θεολογία καὶ τὴν παράδοση τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτὸ συνιστᾷ ἔκπτωση ἀπὸ τὸ ὀρθόδοξο ἐκκλησιαστικὸ φρόνημα καὶ εἶναι ἐκκοσμίκευση. Δεχόμαστε τοὺς νόμους τοῦ Κράτους, ὅταν αὐτοὶ δέν εἰσέρχωνται στὰ ἐσωτερικά τῆς Ἐκκλησίας καὶ προσβάλλουν τὸ Κανονικὸ της Δίκαιο.

Ἐπομένως, ὅταν διαβάζουμε κείμενα στὰ ὁποῖα ὑποστηρίζεται ὅτι ναὶ μὲν οἱ ρασοφόροι μοναχοὶ εἶναι εἰσαγωγικοὶ μοναχοὶ κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴ παράδοση, ἀλλὰ τὰ Πολιτικά Δικαστήρια δέν τοὺς θεωροῦν μοναχοὺς, τότε αἰσθανόμαστε ἔκπληξη, γιατί αὐτὸ συνιστᾷ ἄρνηση καὶ παραθεώρηση τῆς ἐκκλησιαστικῆς μας παραδόσεως, τὴν ὁποία ὑποσχεθήκαμε, κατὰ τὴν χειροτονία μας σὲ Ἐπίσκοπο.

Ὅμως, στό προκείμενο θέμα τῶν ρασοφόρων μοναχῶν ὑπάρχουν δεκάδες ἀποφάσεις τῶν Δικαστηρίων καὶ διαπιστώνεται ὅτι δέν κάνουν λόγο γιὰ τὸ ὅτι οἱ ρασοφόροι δέν εἶναι μοναχοί, ἀλλὰ τοὺς ἀπασχολοῦν κυρίως τὰ θέματα πού ἀπορρέουν ἀπὸ τὴν σχέση τῶν μοναχῶν μέ τὴν Ἱερά Μονή, ὡς πρὸς τὰ περιουσιακὰ ζητήματα. Κυρίως περιορίζονται νὰ τονίσουν τὴν σταυροειδῆ κουρά πού γίνεται μετὰ ἀπὸ ἔγκριση τοῦ Μητροπολίτου ἐνώπιον τοῦ ἱεροῦ Θυσιαστηρίου καὶ τῆς Ἀδελφότητος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, ὕστερα ἀπὸ αἰτήσεις τῶν ἐνδιαφερομένων καὶ τῶν συγγενῶν τους, τὰ περιουσιακὰ τους στοιχεῖα, ὅταν αὐτὰ ἀμφισβητοῦνται.

Πρὶν προχωρήσουμε σὲ συγκεκριμένες δικαστικές ἀποφάσεις, θὰ πρέπει νὰ γίνῃ ἓνα σχόλιο πάνω στὸν Καταστατικὸ Χάρτη τῆς Ἐκκλησίας γιὰ τοὺς ρασοφόρους μοναχοὺς.

Ἡ παράγραφος 6, τοῦ ἄρθρου 39 τοῦ Νόμου 590/1977 περί τοῦ Καταστατικοῦ Χάρτου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ὀρίζει σαφῶς τίς κανονικές ἀρμοδιότητες τοῦ Μητροπολίτου ἐπὶ τῶν Ἱερῶν Μονῶν τῆς Περιφέρειας του. Διαλαμβάνει:

«6. Ὁ Μητροπολίτης ἀσκεῖ ἐπὶ τῶν Ἱερῶν Μονῶν τῆς ἐπαρχίας αὐτοῦ τὴν κατὰ τοὺς ἱερούς κανόνες πνευματικὴν ἐποπτεῖαν διὰ τὴν κανονικὴν μνημόνευσιν τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ ἐν ταῖς ἱεραῖς ἀκολουθίαις, τὴν χειροθεσίαν τοῦ Ἡγουμένου, **τὴν ἔγκρισιν τῆς κουρᾶς τῶν μοναχῶν**, τὴν ἀνάκρισιν τῶν κανονικῶν παραπτωμάτων, τὴν μέριμναν διὰ τὴν κατὰ τοὺς ἱερούς κανόνες λειτουργίαν τῆς Μονῆς καὶ τὸν ἔλεγχον τῆς νομιμότητος τῆς οἰκονομικῆς διαχειρίσεως αὐτῆς».

Ἀπὸ τὴν διάταξιν αὕτη τοῦ Νόμου φαίνεται ὅτι ἡ κανονικὴ καὶ νόμιμη ἀρμοδιότητα τοῦ Μητροπολίτου εἶναι «ἡ ἔγκρισις τῆς κουρᾶς τῶν μοναχῶν».

Αὐτὸ σημαίνει ὅτι, ἐφ' ὅσον ὁ Μητροπολίτης ἐγκρίνει τὴν τέλεση τῆς ρασοφορίας σέ μοναχό, διὰ τῆς κουρᾶς, ὁ ρασοφόρος μοναχός εἶναι μοναχός, καὶ κατὰ τὴν διάταξιν τοῦ νόμου, ἀναμένοντας τὴν τέλεση τῆς κουρᾶς σέ μεγάλοςχημο στὸν κατάλληλο καιρό. Ἔτσι, ὁ ρασοφόρος πού δέχθηκε κουρά, ὕστερα ἀπὸ ἔγκρισιν τοῦ Μητροπολίτου, εἶναι εἰσαγωγικός μοναχός καὶ ὄχι λαϊκός.

Ὅμως, θὰ σημειωθοῦν μερικές σημαντικές ἀποφάσεις Δικαστηρίων πού ἐπικυρώνουν τὰ ἀνωτέρω.

Ἐπειδὴ δέν προβλέπεται ἀπὸ τὸν Καταστατικὸ Χάρτη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος ἡ ἔκδοσις Γενικοῦ Κανονισμοῦ γιὰ τὴν Ἱδρυση καὶ λειτουργία τῶν Ἱερῶν Μονῶν, ἀπὸ ὅλα τὰ Δικαστήρια ἐκλαμβάνεται τό ἤδη ὑφιστάμενον Β.Δ. τῆς 28 Ἰουλίου/15 Σεπτεμβρίου 1858 «Κανονισμός περί τῶν Μοναστηρίων» (ΦΕΚ 42). Στό ἐν λόγω Β.Δ. (ἀρ. Ζ', παρ. β) περί τοῦ μοναχολογίου διαλαμβάνεται ὅτι τὰ «μοναστικά συμβούλια» μεταξύ τῶν ἄλλων ὀφείλουν νά κρατοῦν τό μοναχολόγιον, «ἐν ᾧ ἐγγράφεται κατ' ὄνομα καὶ ἐπώνυμον, πατρίδα, ἡλικίαν, ἐποχὴν τῆς εἰς τὴν μονὴν προσελεύσεως, ἐποχὴν τῆς κουρᾶς, καὶ βαθμόν **ἕκαστος τῶν ἐν τῇ μονῇ μοναχῶν**».

Παρατηρεῖ κανεῖς ὅτι ἐδῶ γίνεται λόγος γιὰ βαθμούς μοναχῶν μέ τὸν χρόνο τῆς κουρᾶς τους.

Οἱ Σπύρος Τρωιάνος καὶ Κωνσταντῖνος Παπαγεωργίου σημειώνουν ὅτι «τό Β.Δ. τῆς 28.7./15.9.1858 ἐξακολουθεῖ καὶ μετὰ τό Ν. 590/1977 νά ἰσχύει συμπληρωματικά, ἐφόσον δέν καταργήθηκε ἀπὸ τὸν 39/1977 Καν. τῆς Δ.Ι.Σ., καὶ νά ρυθμίζει ζητήματα πού δέν ρυθμίζονται ἀπὸ τὸν ΚΧΕΕ» .

Τά Πολιτικά Δικαστήρια όσάκις κρίνουν ύποθέσεις Ίερών Μονών καί μοναχών, έχουν ύπ' όψη τους τίς διατάξεις τοϋ ώς άνω Βασιλικοϋ Διατάγματος. Γενικά, άναφέρονται σέ «μοναχική κουρά» πού γίνεται μέ «θρησκευτική τελετή» καί «περατώνεται μέ σταυροειδή απόκαρση τής κόμης τοϋ ύποψηφίου» βεβαιώνεται από τόν Μητροπολίτη καί στηρίζεται «σέ ύπεύθυνη δήλωση τοϋ ήγουμενοσυμβουλίου» καί άναγνωρίζουν τόν ρασοφόρο μοναχό ώς βαθμό τής μοναχικής ζωής. Θά άναφερθοϋν μερικές άποφάσεις:

Πρώτον. Ή ύπ' άριθ. 732/1969 άπόφαση τοϋ Άρείου Πάγου διαλαμβάνει σχετικώς: «...περί τής ιδιότητος τοϋ μοναχοϋ άποτελεϊ πλήρη άπόδειξιν ή βεβαίωσις τοϋ οίκείου Μητροπολίτου, στηριζομένη είς ύπεύθυνον δήλωσιν τοϋ ήγουμενοσυμβουλίου, ότι οϋτος φέρεται έγγεγραμμένος έν τῷ μοναχολογίῳ τής Μονής, οϋδεμιᾶς άλλης άποδείξεως άπαιτουμένης, σαφώς συνάγεται ότι ή βεβαίωσις τοϋ οίκείου Μητροπολίτου, άποτελεϊ πλήρη άπόδειξιν περί τής ιδιότητος τοϋ μοναχοϋ μόνον έάν έκ τούτης προκύπτει ότι στηρίζεται αύτη έπί ύπευθύνου δηλώσεως τοϋ ήγουμενοσυμβουλίου καί φέρεται οϋτος έγγεγραμμένος έν τῷ μοναχολογίῳ...».

Δεύτερον. Ή ύπ' άριθ. 826/1984 άπόφαση τοϋ Έφετείου Πειραιώς άναφέρει σχετικώς: «.....περί τής ιδιότητος τοϋ μοναχοϋ άποτελεϊ πλήρη άπόδειξιν ή βεβαίωσις τοϋ οίκείου Μητροπολίτου, στηριζομένη είς ύπεύθυνον δήλωσιν τοϋ ήγουμενοσυμβουλίου, ότι οϋτος φέρεται έγγεγραμμένος έν τῷ μοναχολογίῳ τής Μονής, οϋδεμιᾶς άλλης άποδείξεως άπαιτουμένης,.... Ή άπόκτηση έξάλλου τής ιδιότητος τοϋ Μοναχοϋ γίνεται κατά τήν διαδικασίαν καί τίς προϋποθέσεις πού όρίζουν οί Άποστολικοί καί Συνοδικοί Κανόνες σέ Ίερά Μονή πού λειτουργεί κανονικά, κατόπιν δοκιμασίας καί μοναχικής κουράς πού πραγματοποιείται σέ θρησκευτική τελετή καί περατώνεται μέ σταυροειδή απόκαρση τής κόμης τοϋ ύποψηφίου....».

Τρίτον. Ή άπόφαση 102/2008 τοϋ πολ. Πρωτ. Ήρακλείου διαλαμβάνει:

«Ή άπόκτηση έξάλλου τής ιδιότητος τοϋ Μοναχοϋ γίνεται κατά τή διαδικασία καί τίς προϋποθέσεις πού όρίζουν οί Άποστολικοί καί Συνοδικοί κανόνες σέ Ίερή Μονή πού λειτουργεί κανονικά κατόπιν δοκιμασίας καί μοναχικής κουράς πού πραγματοποιείται σέ θρησκευτική τελετή καί περατώνεται μέ σταυροειδή απόκαρση τής κόμης τοϋ ύποψηφίου καί συνεπώς ή παραπάνω βεβαίωση τοϋ Μητροπολίτη, πού στηρίζεται σέ ύπεύθυνη δήλωση τοϋ ήγουμενοσυμβουλίου περί έγγραφής τοϋ Μητροπολίτη, τήν όποία πάλι (έγγραφή) ένεργεί όποιοσδήποτε μοναχός άσχετα μέ τό άν ένήργησε ή παρακολούθησε τήν κουρά καί τό άν ή τελευταία έγινε σέ προγενέστερο χρόνο σέ άλλη Μονή (Μονή Μετανοίας) από τήν

όποια ἀπῆλθε ὁ μοναχός γιά νά ἐνταχθῇ στή Μονή πού ἀναφέρεται στό Μοναχολόγιο (Μονή Ἐγκαταβιώσεως) δέν παρέχει καίτοι εἶναι δημόσιο ἔγγραφο ὡς πρὸς τὴν τέλεση τῆς Κουρᾶς καί τὴν τήρηση τῶν νομίμων προϋποθέσεων αὐτῆς, πλήρη ἀπόδειξη σέ βαθμό πού νά μὴν ἐπιτρέπεται ἀνταπόδειξη παρά μόνο προσβολή αὐτῆς ὡς πλαστῆς (ΑΠ **732/1969**, ΝοΒ 18.659, ΕΕΝ 37.331, Εφ.Πειρ 826/1984, ΝοΒ 33,842 επ)».

Τέταρτον. Ἡ ἀπόφαση 173/2001 τοῦ Ἀρείου Πάγου ἀναφέρεται στὴν ἐγγραφή τοῦ ρασοφόρου καί τοῦ μεγαλοσχήμου στό μοναχολόγιο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς, καί αὕτη ἡ διάκριση καθορίζεται ὅπως διαλαμβάνεται στό Β.Δ. 28/7-1/9-1858, ὡς βαθμός μοναχοῦ. Εἰδικότερα, μεταξὺ ἄλλων, ἀναφέρεται στὴν ἐν λόγω ἀπόφαση:

«Μέ τὴν εὐθύνη τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου, κάθε Μονή διατηρεῖ εἰδικό ὑποχρεωτικό, βιβλίο, τό Μοναχολόγιο στό ὁποῖο ἐγγράφονται οἱ ἀνήκοντες στὴν δύναμη τῆς Μονῆς μοναχοί καί σημειώνεται τό ὄνομα, ἐπώνυμο, πατρίδα, ἡλικία, ἐποχή προσελεύσεως στή Μονή, ἐποχή τῆς κουρᾶς καί **ὁ βαθμός** τοῦ μοναχοῦ (παρ. Ζ΄ τοῦ ΒΔ 28/7-15/9-1858).

»Ἡ ἐγγραφή στό Μοναχολόγιο χρησιμεύει γιά τὴν ἀπόδειξη τῆς μοναχικῆς ιδιότητος καί ὄχι γιά τὴν ἀπόκτησίν της, ἡ ὁποία, ὅπως προαναφέρθηκε ὁλοκληρώνεται μέ τὴ θρησκευτικὴ τελετὴ τῆς κουρᾶς. “Ἔτσι, κατὰ τό ἄρθρο 1 ἐδάφ. β΄ τοῦ ΝΔ 1918/1942, πού κυρώθηκε μέ τὴν Πράξη Ὑπουργικοῦ Συμβουλίου 184/1946 σέ συνδυασμό μέ τὴν 58/1945 Συντακτικὴ Πράξη” περὶ τῆς ιδιότητος τοῦ μοναχοῦ ἀποτελεῖ πλήρη ἀπόδειξιν ἢ βεβαίωσις τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου, στηριζομένη εἰς ὑπεύθυνον δήλωσιν τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου, ὅτι οὗτος φέρεται ἐγγεγραμμένος ἐν τῷ Μοναχολογίῳ τῆς Μονῆς, οὐδεμιᾶς ἄλλης ἀποδείξεως ἀπαιτουμένης. Ἡ ἐπέλευση τῶν περιουσιακῶν συνεπειῶν, λόγῳ τῆς κουρᾶς, προϋποθέτει πραγματικὴ εἴσοδο καί παραμονή στή Μονή, ἡ ὁποία καί χαρακτηρίζεται ὡς Μονή τῆς μετανοίας τοῦ μοναχοῦ. **Γιὰ τό λόγο αὐτό ἡ πρώτη ἐγγραφή γίνεται ἀμέσως μόλις εἰσέλθει στή Μονή ὁ δόκιμος μοναχός, ἐνῶ μετὰ τὴν κουρά ἀναγράφεται ἡ ἡμερομηνία τελέσεώς της καί ὁ βαθμός τοῦ μοναχοῦ (ρασοφόρος ἢ μεγαλόσχημος).....».**

Συνεπῶς, τὰ ὅσα διαλαμβάνονται περὶ σταυροειδοῦς ἀποκάρσεως τῆς κόμης καί θρησκευτικῆς τελετῆς ἰσχύουν καί γιά τὴν ἀκολουθία σέ ρασοφόρο μοναχό. Γίνεται λόγος γιά βαθμούς τῆς μοναχικῆς ζωῆς, ὅπως μνημονεύει τό Β. Δ. 1858 καί ἀποσαφηνίζοντας (ρασοφόροι-μεγαλόσχημοι).

Πέμπτον. Ὑφίσταται ad hoc ἀπόφαση Πρωτοδικείου Κεφαλληνίας (ἀριθμ. 133/1970 Μονομ.) ἡ ὁποία ἀναφέρεται μέ καθαρότατο τρόπο στὸν ρασοφόρο μοναχό.

Κατ’ ἀρχὴν πρέπει νά σημειωθῇ ὅτι στὴν ἐν λόγω ἀπόφαση, σχετικὰ μέ τό κρίσιμο

θέμα γίνεται αναφορά πέραν τῆς νομολογίας τῆς ἐποχῆς ἐκείνης καί σέ πληθώρα συγγραφέων. Συγκεκριμένα γίνεται ἀναφορά στόν καθηγητή Παναγιώτη Παναγιωτάκο, Σύστημα Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου Τόμος Δ΄, τό δίκαιον τῶν Μοναχῶν, στόν καθηγητή Γεώργιο Ράμμο, Στοιχεῖα Ἐκκλησιαστικοῦ Δικαίου, στόν καθηγητή Χριστοφιλόπουλο, Ἑλληνικόν Ἐκκλησιαστικόν Δίκαιον, στούς Μίλα – Σακελλαρόπουλο, Ἐκκλησιαστικόν Δίκαιον, στόν Ἀντώνιο Μομφεράτο, Κληρονομικόν Δίκαιον τῶν Μοναχῶν, στούς Ράλλη – Ποτλῆ, Σύνταγμα θείων καί ἱερῶν Κανόνων, στόν Μελέτιο Σακελλαρόπουλο, Ἐκκλησιαστικόν Δίκαιον, στόν Ἱερώνυμο Κοτσώνη, Προβλήματα τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Οἰκονομίας, στόν Ἀμίλκα Ἀλιβιζάτο, ἡ Οἰκονομία καί τό Κανονικόν Δίκαιον τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, στόν Π. Χριστοφόρον Νο Β..., στόν Φραγκίστα, Ἑρμηνεία Α.Κ., στόν Γιαννακόπουλο Νο Β..., στόν Β. Παπαθέον Νο Β..., στόν Μπαλῆ ..., στόν Βαρυμποπιώτη.

Στήν ἐν λόγῳ ἀπόφαση τοῦ Πρωτοδικείου Κεφαλληνίας μεταξύ τῶν ἄλλων διαλαμβάνονται τά ἀκόλουθα:

«Ἡ ιδιότης τοῦ μοναχοῦ ὑφίσταται ἀκεραία ἀπό τῆς κουράς εἶναι δ' ἐνιαία.

Ἡ μοναστηριακή ὁμως πρᾶξις, χωρήσασα διά μέσου τῶν αἰώνων διαφόρως πρὸς τήν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ κρατοῦσα τάξιν καί ἀκρίβειαν περί τοῦ θεσμοῦ ὀργανώσεως τοῦ μοναχικοῦ βίου διά λόγους πολλοὺς ἀναγομένους τόσον εἰς τόν σεβασμόν πρὸς τόν θεσμόν τῆς ἀσκήσεως ὅσον καί εἰς τόν τομέα τῆς εὐρυτέρας ἀναπτύξεως τοῦ μοναχικοῦ βίου ἐντός τοῦ πολιτειακοῦ καί ἐκκλησιαστικοῦ καθεστῶτος, διαχωρίζει εἰς διαφόρους τύπους τοὺς μοναχοὺς. Οὕτως ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐστηρότητος τοῦ κανόνος ἀσκητικῆς διαβιώσεως τῶν μοναχῶν τῆς Ἀνατολικῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, οἱ μετ' ἄσκησιν κειρόμενοι μοναχοὶ διακρίνονται εἰς τρεῖς τύπους: α) **Μεγαλόσχημοι** ἢ ἄλλως τέλειοι μοναχοί, β) **Μικρόσχημοι μοναχοί** ἢ ἄλλως σταυροφόροι καλούμενοι, καί γ) **Ρασοφόροι ἢ ἀρχάριοι μοναχοί** ἐκάστης κατηγορίας διακρινομένης ἐκ τοῦ εἴδους τῶν ἐνδυμάτων καί συμβόλων τῶν ἀπαρτιζόντων τήν ἥν ἀμφιέννυνται οὗτοι μοναχικὴν στολήν... Ἀρχικῶς κατὰ τόν ε' μὲν αἰῶνα ὑπῆρχαν οἱ δύο πρῶτοι ὡς ἄνω τύποι μοναχῶν (μεγαλόσχημοι καί μικρόσχημοι), βραδύτερον δέ ἐδημιουργήθη καί τρίτος τοιοῦτος (οἱ ρασοφόροι ἢ ἀρχάριοι μοναχοί), οἱ τελευταῖοι οὗτοι ὀφείλουσι τήν ὀνομασίαν αὐτὴν εἰς τήν μοναχικὴν στολήν ἣν φέρουσιν, τήν ἀπαρτιζομένην α) ἀπὸ τό ρᾶσον ἢ χιτῶνα καί β) ἀπὸ τό καλυμαύχιον ἢ καμηλαύχιον, ἐν ἀντιθέσει πρὸς τοὺς ἄλλους δύο τύπους ἢ κατ' ἄλλην ἔκφρασιν τοὺς δύο ἐτέρους βαθμοὺς μοναχῶν.... ὧντινων ἡ μοναχικὴ στολή ἀπαρτίζεται ἐκ πλειόνων ἐνδυμάτων καί συμβόλων. **Ὁ ρασοφόρος ἢ ἀρχάριος μοναχὸς προσκτᾶται τήν μοναχικὴν ιδιότητα μετὰ πλήρη καί κανονικὴν ὑπὸ τά μοναχικά καθεστῶτα δοκιμασίαν ἐν εἰδικῇ θρησκευτικῇ τελετῇ κατὰ τήν ἐν τῷ Μεγάλῳ Εὐχολογίῳ ὀριζομένην ἀκολουθίαν ἐντός τοῦ ἱεροῦ Ναοῦ ἐνώπιον τοῦ Ἡγουμένου καί ἀπάντων τῶν μελῶν τῆς μοναχικῆς ἀδελφότητος**

».

Στήν συνέχεια ἡ ἐν λόγῳ σπουδαιοτάτη ἀπόφαση καταγράφει ὅλην τήν ἀκολουθία τῆς ρασοφορίας-ρασσευχῆς γιά τήν τεκμηρίωση τῶν θέσεων αὐτῶν, μνημονεύοντας τήν εὐχή τοῦ Ἱερέως στόν Χριστό γιά νά ζήσει ὁ ρασοφόρος ἐπαξίως στήν Ἀγγελική αὐτή πολιτεία καί νά διατηρή «καθαράν αὐτοῦ τήν ψυχήν καί τό σῶμα» «ἕως θανάτου» καί δέεται καταλλήλως. Συνεχίζει τό σκεπτικό τῆς ἐν λόγῳ ἀποφάσεως:

«Ἀκολουθῶς δέ ὁ ἱερεύς, ὡς συμβαίνει καί ἐπὶ τῆς τελετῆς τῆς κουράς μικροσχήμων καί μεγαλοσχήμων μοναχῶν, κουρεύει τόν ρασοφόρον σταυροειδῶς εἰς τό ὄνομα τοῦ Πατρός καί τοῦ Υἱοῦ καί τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καί ἐνδύει αὐτόν τόν χιτῶνα καί τό καλυμάχιον. Ἡ ὡς ἄνω εὐχή περιέχει συνοπτικῶς τάς διά τῆς καταθέσεως ἱεράς ἐπαγγελίας τῆς ὑπακοῆς, ἐγκρατείας καί τῆς ἀκτημοσύνης, πρὸς τό περιεχόμενον τῶν ὁποίων συγκατατίθεται σιωπηρῶς ὁ ὑποψήφιος ρασοφόρος μοναχός, ὅστις κείρεται μετὰ ταῦτα διά τῆς σταυροειδοῦς ἀποκάρσεως τῆς κόμης του... Ὁ κατὰ τήν προεκτεθεῖσαν διαδικασίαν κειρόμενος ρασοφόρος μοναχός, τόν τύπον τοῦ οὐοῦ ἐπέβαλλεν κατὰ τὰ προεκτεθέντα ἢ διά μέσου τῶν νεωτέρων αἰώνων μοναστηριακή πρᾶξις, γίνεται τακτικόν καί μόνιμον μέλος τῆς μοναχικῆς ἀδελφότητος ὠρισμένης Ἱερᾶς Μονῆς καί δεσμεύεται ἐκ τῶν ἱερῶν ἐπαγγελιῶν τῆς μοναχικῆς ὁμολογίας. Διαφέρει οὗτος τοῦ ὑποψηφίου, δηλαδή τοῦ δοκίμου μοναχοῦ τοῦ δοκιμαζομένου ἀπλῶς ἔστω καί ἐν χρήσει τοῦ μοναχικοῦ ἐνδύματος... Κατ' ἀκολουθίαν τῶν προεκτεθέντων οἱ μετὰ ταύτην δοκιμασίαν ἔχοντες ἅμα τὰ νόμιμα πρὸς κατάταξιν των εἰς τήν μοναχικὴν ἀδελφότητα προσόντα κειρόμενοι ρασοφόροι μοναχοί ὡς ὁμολογοῦντες τήν διά βίου ἐν τῷ μοναστηρίῳ διαμονήν (κατὰ τήν προεκτεθεῖσαν ἄποψιν, ἥν καί τό δικαστήριον τοῦτο ἀποδέχεται), εἶναι μοναχοί ὑποκείμενοι εἰς τάς περί τῆς μοναχικῆς πολιτείας διατάξεις, καί ὡς ἐκ τούτου οὗτοι διέπονται ἀπὸ τό εἰδικόν νομοθετικόν καθεστῶς περί τῆς κληρονομίας μοναχῶν... Τήν ὀρθότητα τῆς γνώμης ὅτι οἱ ὑπὸ τήν ὡς ἄνω διαδικασίαν κειρόμενοι εἶναι μοναχοί ἀπὸ καί διά τῆς κατὰ τόν προαναφερόμενον τρόπον κουράς των ὑπὸ τοῦ τύπου τοῦ ρασοφόρου καί θεωροῦνται ὡς καταταγέντες εἰς τήν Μονήν ἐνισχύουν οἱ κάτωθι λόγοι: Α) **Ὁ ρασοφόρος μοναχός δέν παύει νά ὑπέχη λόγῳ τῆς μοναχικῆς του ιδιότητος ὑποχρέωσιν ἀσκήσεως ἐντός τῆς Μονῆς, ὡς καί οἱ μεγαλόσχημοι ἢ μικρόσχημοι μοναχοί, ἔστω καί ἂν ἡ ἄσκησις αὕτη εἶναι ἡπιωτέρα...** Β) Μεταξύ τῆς Ἱερᾶς ἀκολουθίας τῆς τελουμένης κατὰ τήν πανηγυρικήν κουράν τοῦ κειρομένου ὡς μικροσχήμου μοναχοῦ καί τῆς ἀντιστοίχου ἐκείνης ἀκολουθίας κατὰ τήν κουράν τοῦ μεγαλοσχήμου μοναχοῦ... ὑφίσταται μία οὐσιωδেষτάτη διαφορὰ ἀφορῶσα κυρίως τήν ἀκτημοσύνην, δοθέντος ὅτι ὁ ὑποψήφιος μικρόσχημος μοναχός δέν ἐρωτᾶται, ὡς ὁ μεγαλόσχημος “ἂν ἀποτάσῃ

τῷ κόσμῳ καί τοῖς ἐν τῷ κόσμῳ”, κατά τήν ἐντολήν τοῦ Κυρίου... Γ) **Ὡς ρασοφόρος μοναχός** ὑπό τήν προεκτεθεῖσαν ἔννοιαν θεωρεῖται ἐκεῖνος ὅστις, ἔχων τά νόμιμα προσόντα πρὸς ἀπόκτησιν τῆς μοναχικῆς ιδιότητος μετά τήν παρέλευσιν τοῦ χρόνου δοκιμασίας τῶν μοναχῶν **μετ’ ἄδειαν τοῦ οἰκείου Ἐπισκόπου, κείρεται ὑπὸ Κληρικοῦ** ἐντὸς τῆς ἐκκλησίας μοναχός καί ἐνδύεται παρὰ τοῦ τελευταίου τὸν τύπον τῆς **στολῆς τοῦ ρασοφόρου μοναχοῦ κατόπιν τελέσεως τῆς ἐν τῷ Μεγάλῳ Εὐχολογίῳ ὀριζομένης θρησκευτικῆς τελετῆς** καθ’ ἣν ἀναγινώσκεται **πρὸς τὸν κειρόμενον ἢ προδιαληφθεῖσα περιληπτικὴ τῆς μοναχικῆς ἐπαγγελίας εὐχή καί κείρεται σταυροειδῶς ἡ κόμη του**, ἐγκλείεται δέ ὁ μοναχός οὗτος εἰς τὸ μοναστήριον πρὸς ἰσόβιον ἄσκησιν, **ἔστω καὶ ἂν αὕτη εἶναι ἡπιωτέρα τῆς τοῦ μεγαλοσχήμου ἢ μικροσχήμου μοναχοῦ**. Πολλάκις δέ, ὡς ἐν τῷ προκειμένῳ, **ὁ ρασοφόρος μοναχός ἀποτελεῖ καί μέλος τοῦ Ἡγουμενοσυμβουλίου (τῆς διαγραφ. ἢ λέξις) Μονῆς**, ἡ ὁποία ὑπέχει ἔναντι αὐτοῦ (ρασοφόρου) ὑποχρέωσιν πρὸς παροχὴν τροφῆς κατὰ τὸν χρόνον τῆς ἐν αὐτῇ ἐγκαταβιώσεώς του, διότι αὐτός εἶναι μοναχός ὑπὸ πᾶσαν ἔποψιν. **Ὅθεν δέν εἶναι συνεπές καί λογικόν νὰ θεωρηθῇ ὅτι ὁ ρασοφόρος δέν εἶναι μοναχός καί δέν κατετάγη εἰς τήν μοναχικὴν ἀδελφότητα. Τοῦτο δέ διότι κατὰ τήν ὡς ἄνω διαδικασίαν ἐτηρήθησαν ἀμφοτέρω τὰ στάδια διὰ τήν πρόσκτησιν τῆς μοναχικῆς κουρᾶς**, ἥτοι α) τὸ τε συμβουλευτικὸν στάδιον τῆς τελέσεως τῆς μοναχικῆς κουρᾶς ἐπὶ τοῦ κατ’ αὐτόν τὸν τρόπον κατὰ τήν τέλεσιν τῆς οἰκείας θρησκευτικῆς τελετῆς ἐνώπιον τοῦ ἱεροῦ θυσιαστηρίου, ὑποσχεθέντος τήν μοναχικὴν ἐπαγγελίαν, ἀλλὰ καί β) τὸ στάδιον τῆς διαβεβαιώσεως τῆς μοναχικῆς ἐπαγγελίας τόσον κατὰ τήν ἐσωτερικὴν του πλευράν, τήν ἀφορῶσαν τήν οὐσίαν τοῦ περιεχομένου τῆς μοναχικῆς ὁμολογίας, ὅσον καί τήν ἐξωτερικὴν πλευράν τοῦ σταδίου τούτου τήν συμβολίζουσαν καί συνιστῶσαν τὸν πανηγυρικὸν τύπον διὰ τοῦ ὁποίου, μέ ποῖαν τινὰ εἰς τήν περί ἧς ὁ λόγος περίπτωσιν παραλλαγὴν ἐν συγκρίσει μέ τήν κουράν τοῦ μεγαλοσχήμου ἢ μικροσχήμου μοναχοῦ κατατίθεται ἡ μοναχικὴ ὁμολογία περί τῆς ἐν ὑπακοῇ, παρθενίᾳ καί ἀκτημοσύνῃ ἰσοβίου ἐν τῇ μονῇ ἀσκήσεως... **Εἰρήσθω ὅτι δέ ἄγει εἰς τήν ἀντίθετον τῆς ἀνωτέρω κρίσεως ἐν σχέσει μέ τήν ρύθμισιν τῆς κληρονομίας τήν ὑπὸ τήν προεκτεθεῖσαν ἔννοιαν ρασοφόρων μοναχῶν τὸ γεγονός** ὅτι ἤδη ἡ ἐπίσημη Ἐκκλησία τῆς Ἑλλάδος (ὄρα τήν ὑπ’ ἀριθμ. 98/1945 ἐγκύκλιον καί τὸ ὑπ’ ἀριθμ. 4811/1968 ἔγγραφον τῆς Ἱερᾶς Συνόδου), θέλουσα νὰ ἀντιδράσῃ εἰς τήν ἐφάμαρτον συνήθειαν “τῆς ἀνά τούς αἰῶνας διαμορφωθείσης μοναστηριακῆς πράξεως καταγραφῆς εἰς τὰ μοναχολόγια τῶν μὴ χειροτονηθέντων ἀλλ’ ἀπλῶς τήν εὐχὴν τῆς ρασοφορίας δεχθέντων προσώπων” **ἀπηγόρευσεν πᾶσαν μελλοντικὴν καταγραφὴν τούτην εἰς τὰ μοναχολόγια. Τοῦτο δέ διότι ἡ μετὰ τήν τήρησιν τῆς νομίμου δια-δικασίας (δοκιμασία ὑπὸ τὰ μοναχικά καθεστῶτα, ἄδεια Μητροπολίτου, θρησκευτικὴ τελετὴ μοναχικῆς ἀποκάρσεως κατὰ τὰ ἐν τῷ Μεγ. Εὐχολογίῳ διὰ σταυροειδοῦς ἀποκάρσεως τῆς κόμης τοῦ μοναχοῦ) κουρά ἀκολουθουμένη ἀπὸ**

έγγραφὴν αὐτοῦ εἰς τὸ μοναχολόγιον καὶ πολυετὴ διαβίωσιν ἐν τῇ Μονῇ τῆς μετανοίας του τοῦ καρέντος ρασοφόρου μοναχοῦ, **δέν δύναται νά παρεμποδίσῃ τ' ἀποτελέσματα τῆς ἀπὸ τὸ μοναστικόν τοῦτο σχῆμα (ρασοφόρου) μοναχικῆς κουρᾶς** ἀπὸ τῆς ὁποίας καὶ διὰ τῆς ὁποίας, ὁ ὑπὸ τὰς προεκτεθείσας περιστάσεις κατατάσσεται εἰς τὴν μοναχικὴν ἀδελφότητα τῆς Μονῆς τῆς μετανοίας του... ἀπὸ τῆς τοιαύτης δὲ κατατάξεως ἔχουσιν ἐφαρμογὴν ὡς πρὸς τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ αἱ εἰδικαί διατάξεις τοῦ Ν. ΓΥΙΔ/1909, ὡς οὗτος τροποποιηθεὶς ἰσχύει σήμερον...».

Ἡ ἀπόφασις αὕτη κατέστη ἀμετάκλητη, ὑπὸ τοῦ ἐν Πάτραις Ἐφετείου (Ἀριθμ. 224 /1971) Πρέπει νά ἐπισημανθῇ ὅτι ἡ ἐν λόγῳ ἀμετάκλητη Δικαστικὴ ἀπόφασις εἶναι πλήρως αἰτιολογημένη, σὲ τέτοιον βαθμὸ ἐμπεριστατωμένη, πού νά ἀνταποκρίνεται πλήρως στὴν κανονικὴ καὶ μοναχικὴ παράδοσις τῆς Ἐκκλησίας περὶ τοῦ ρασοφόρου μοναχοῦ, ἡ ὁποία, μάλιστα, ἀποφασίζει ἀντίθετα ἀπὸ τίς τότε Ἐγκυκλίους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, τίς ὁποῖες καὶ μνημονεύει.

Ἔκτον. Παρεμπιπτόντως κάνουν λόγο περὶ «ρασοφόρου μοναχοῦ», ἀποδίδοντας στὴν ιδιότητα αὕτη κανονικὲς, ἀλλὰ καὶ ἐμμέσως ἔννομες συνέπειες καὶ οἱ ἐξῆς ἀποφάσεις τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας : α) 353/2001 (ΕΑ) «....Ἐπειδὴ ἀπὸ τὰ προσκομιζόμενα στοιχεῖα προκύπτει ὅτι ὁ αἰτῶν, δόκιμος μοναχὸς ἀπὸ 28-2-1985 , ἔλαβε ρασοευχή καὶ ἔγινε μοναχὸς τὴν 28-8-1986» (β) ΣτΕ 987/2023, ΣτΕ 433/2024, ΣτΕ 319/2021.

Τέλος θά θέσω καὶ τὸν ἐξῆς προβληματισμό, πού πρέπει νά τύχη εἰδικῆς νομικῆς διερεύνησης: Ἐν ὄψει τοῦ ὅτι, ὅπως εἶναι γνωστό, μέ τὴν ἔγκρισιν τοῦ ἐσωτερικοῦ Κανονισμοῦ ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Σύνοδο στά περισσότερα Ἡγουμενοσυμβούλια, ὡς ὄργανα διοίκησης τῶν Ἱερῶν Μονῶν, συμμετέχουν ὡς μέλη αὐτῶν καὶ ἴσως κατὰ πλειοψηφία, ρασοφόροι, ὑπὸ τὴν ὡς ἄνω ἔννοια μοναχοί, σὲ περίπτωσιν πού ἤθελε γίνεαι δεκτό ὅτι δέν κατέχουν τὴν μοναχικὴν ιδιότητα, τίθεται θέμα ἐγκυρότητας τῶν ἀποφάσεων αὐτῶν, μέ ὅ,τι αὐτὸ συνεπάγεται, ἀλλὰ καὶ δυνατότητας νόμιμης συγκροτήσεώς τους.

Σὲ κάθε περίπτωσιν ἡ εἰσήγησί μου, ὅπως ἀνέφερα καὶ εἰσαγωγικά, σκοπὸ ἔχει νά παρουσιάσῃ τὸ ποιά εἶναι ἡ θέση τῶν ρασοφόρων μοναχῶν στὴν παράδοσις καὶ ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, διότι νομίζουμε ὅτι σὲ τέτοια εὐαίσθητα ἐκκλησιαστικὰ ζητήματα δέν χρειάζεται νά εἴμαστε πολιτειακοί, ἀλλὰ νά ἀκολουθοῦμε τὴν Ἐκκλησιαστικὴν, Μοναχικὴν παράδοσις αἰώνων καὶ νά μὴν ἀπεμπολοῦμε τὰ τίμια τὰ ὁποῖα μᾶς παρέδωσαν οἱ Πατέρες μας.

5. Συνέπειες τῆς ἰσχύος τῶν ἀποφάσεων τῆς Διαρκοῦς Ἱερᾶς Συνόδου

Ἡ ἄποψη, παρά τὰ ἄνωτέρω, ὅτι οἱ ρασοφόροι μοναχοί πού ὑπέστησαν δοκιμασία καί κουρά δέν εἶναι μοναχοί, θά ἐπιφέρῃ τίς ἐξῆς συνέπειες:

Πρῶτον, θά διαγραφῇ μιά παράδοση πάνω ἀπό χίλια ἔτη πού θεωρεῖ τούς ρασοφόρους εἰσαγωγικούς μοναχούς, ἀρχή τοῦ μεγάλου σχήματος, μέ δικαιολογία μερικά περιουσιακά στοιχεῖα τῶν ρασοφόρων μοναχῶν, πρᾶγμα παράδοξο καί ἀντιεκκλησιαστικό.

Δεύτερον, θά ὑπάρξῃ διαφοροποίηση πρός τό Οἰκουμενικό Πατριαρχεῖο, κατά τό ὅποιο οἱ ρασοφόροι εἶναι ἀρχάριοι-εἰσαγωγικοί μοναχοί, ὅπως φαίνεται στό Ἅγιον Ὅρος, τήν Ἱερὰ Μονή Πάτμου καί ἄλλοι.

Τρίτον, θά καταργηθοῦν ὅλοι οἱ ἐγκεκριμένοι ἀπό τήν Ἱερὰ Σύνοδο Ἑσωτερικοί Κανονισμοί τῶν Ἱερῶν Μονῶν καί θά κληθοῦν νά ὑποβάλουν ἄλλους κανονισμούς μέ ὅ,τι αὐτό συνεπάγεται.

Τέταρτον, θά ἐπικρατήσῃ δυσφορία καί ἀναστάτωση στίς Ἱερές Μονές καί τὰ Ἰσυχαστήρια ἀπό ρασοφόρους καί ρασοφόρες μοναχές, ὅτι δέν θεωροῦνται μοναχοί καί μοναχές καί ἐνδεχομένως νά ἀποχωρήσουν ἀπό τίς Ἱερές Μονές, ἀποβάλλοντας τό ράσο, μέ εὐθύνη τῆς Συνόδου. Πρόκειται, ὅπως προαναφέρθηκε, γιά πάνω ἀπό 2.500 ρασοφόρους μοναχούς.

Πέμπτον, ἐφ' ὅσον οἱ ρασοφόροι δέν θά θεωρηθοῦν μοναχοί, ἀλλά δόκιμοι, θά καταργηθῇ μιά ἀκολουθία ἀπό τό Μέγα Εὐχολόγιον καί δέν θά ἐλέγχεται ἡ κατάστασις στίς Ἱερές Μονές ἀπό τόν Μητροπολίτη, ὡς πρός τό θέμα αὐτό.

Ἑκτον, ἐνδεχομένως θά κριθοῦν παράνομες οἱ ἀποφάσεις πού ἐλήφθησαν ἀπό Ἡγουμενοσυμβούλια στά ὁποῖα συμμετέχουν ρασοφόροι μοναχοί-μοναχές καί ἀκόμη δέν θά μποροῦν νά συγκροτηθοῦν, λόγω ἑλλειψῆς μοναχῶν καί μοναζουσῶν.

Ἑβδομον, ὅλοι οἱ ἄγαμοι Ἱερομόναχοι στήν διακονία τῆς Ἐκκλησίας πού ἔχουν δεχθῇ τήν εὐχή τῆς ρασοφορίας, δέν θά μποροῦν νά τιτλοφοροῦνται Ἱερομόναχοι, δέν θά φέρουν τόν τίτλο τοῦ Ἀρχιμανδρίτου μέ σταυρό, ἐπανωκαλύμμαχο καί δέν θά ἔχουν τιμητικό λειτουργικό προβάδισμα ἔναντι τῶν πιό ἡλικιωμένων ἐγγάμων Ἱερέων.

Ὁγδοον, μιά τέτοια απόφαση θά προκαλέση μείζονα προβλήματα, παρά θά ἐπιλύση, σέ μιά ἐποχή μειωμένων μοναχικῶν κλήσεων καί γενικῶν ἀναστατώσεων.

Διερωτῶμαι: Ἀξίζουν νά γίνουν ὅλα αὐτά, καταργώντας μάλιστα μιά παράδοση τοῦλάχιστον χιλίων ἐτῶν χωρίς οὐσιαστικά ἐπιχειρήματα;

Πρόταση πρὸς ψηφοφορία

Ὑστερα ἀπὸ τὰ ἀνωτέρω μπορούμε νά ἐπικεντρωθοῦμε στὴν ἐξῆς πρόταση.

1. Οἱ ρασοφόροι εἶναι εἰσαγωγικοὶ μοναχοί, συμμετέχουν στὴν ὅλη ζωὴ τῶν Ἱερῶν Μονῶν καί στά διοικητικὰ τους ὄργανα, σύμφωνα μέ τοὺς Ἑσωτερικοὺς Κανονισμοὺς πού ἐγκρίθηκαν ἀπὸ τὴν Ἱερά Σύνοδο τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος, προετοιμαζόμενοι γιὰ τὴν λήψη ἐν καιρῷ τῆς δωρεᾶς τοῦ Μεγάλου ἀγγελικοῦ Σχήματος.

2. Τό θέμα τῶν περιουσιακῶν στοιχείων κάθε μοναχοῦ καί μοναχῆς, ρυθμίζεται πρὶν τὴν ἀκολουθία σέ ρασοφόρο μοναχό (-ή), τελικῶς δέ μέ συμβολαιογραφικὴ πράξη μέ διάκριση καί μέ ἐλεύθερη βούληση πρὶν τὴν ἀκολουθία σέ μεγαλόσχημο μοναχό. Αὐτό εἶναι σύμφωνο μέ τὴν ὅλη παράδοση τῆς Ἐκκλησίας καί τὴν νομολογία τῶν Δικαστηρίων.

† Ὁ Ναυπάκτου καί Ἀγίου Βλασίου Ἱερόθεος